

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Matkailun koulutusohjelma

Katja Läätö
Riikka Perttunen

LYHYIDEN LIIKKUVUUSJAKSOJEN VAIKUTUS
AMMATILLISEEN KASVUUN JA KANSAINVÄLISTYMISEEN

Opinnäytetyö
Joulukuu 2016

OPINNÄYTETYÖ
Joulukuu 2016
Matkailun koulutusohjelma
Tikkarinne 9
80220 JOENSUU
013 260 600

Tekijät

Katja Läätö, Riikka Perttunen

Nimeke

Lyhyiden liikkuvuusjaksojen vaikutus ammatilliseen kasvuun ja kansainvälistymiseen
Toimeksiantaja
Karelia-ammattikorkeakoulu

Tiivistelmä

Opinnäytetyössä selvitettiin Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kokemuksia alle kolmen kuukauden pituisista liikkuvuusjaksoista. Työssä tutkittiin opiskelijoiden tyytyväisyyttä koulun tarjoamiin kansainvälisyysopintoihin ja niiden vaikutusta opiskelijoiden ammatilliseen kasvuun. Ammatillinen kasvu perustuu henkilön persoonalliseen ja ammatilliseen identiteettiin. Se määrittää millaiset ammatilliset tiedot ja taidot henkilö hallitsee, ja mitä taitoja hänen tulee vielä kehittää itsessään pyrkiessään kohti ammatillista huippuosaamista.

Selvitys toteutettiin kyselylomakkeella ja teemahaastatteluna vuosina 2013–2016 lyhyellä liikkuvuusjaksolla osallistuneille Karelia-amk:n opiskelijoille. Selvityksessä keskityttiin kolmeen osa-alueeseen: kotikansainvälistymiseen, sosiaaliseen toimintaan matkan aikana ja ammatilliseen kasvuun.

Selvityksen perusteella opiskelijat pitivät lyhyitä liikkuvuusjaksoja hyödyllisinä. Opiskelijoiden kompetenssit kuten kulttuuri- ja kielituntemus, sosiaaliset taidot ja itseluottamus kasvoivat liikkuvuusjaksolla. Kotikansainvälisyysopintojen määrä todettiin riittäväksi, mutta niiden sisältöjen huomattiin supistuneen. Opiskelijat kaipasivat lisää kansainvälisyystapahtumia ja yhteistyötä eri koulutusalojen välille.

Kieli

suomi

Sivuja 44

Liitteet 4

Liitesivumäärä 7

Asiasanat

kansainvälisyys, liikkuvuusjaksot, ammatillinen kasvu, kotikansainvälisyys

THESIS
December 2016
Degree Programme in Tourism
Tikkarinne 9
80220 JOENSUU
FINLAND
+358 13 260 600

Authors

Katja Läätö, Riikka Perttunen

Title

The Impact of Short Exchanges on Professional Growth and Internationality
Commissioned by
Karelia University of Applied Sciences

Abstract

This qualitative study focused on examining students who had participated in exchanges, which were less than three months in Karelia University of Applied Sciences. The aim was to find out how satisfied the students were with the exchanges and what effects they had on the students' professional growth. Professional growth is based on personal and professional identity. It defines what kind of professional skills and information has been mastered and what should be improved to achieve high quality professional expertise.

The study was carried out with questionnaires and a semi-structured interview for students of Karelia University of Applied Sciences who had participated in a short exchange during 2013–2016. The study focused on three themes international studies in home university, social activity during the exchange and professional growth.

According to our study the students experienced the exchanges useful especially for professional growth. The students reported that their language and social skills, cultural knowledge and self-confidence had grown as a result of the exchange. The amount of international studies was considered satisfactory but the content had diminished. The students desired for more international events and cooperation between the fields of study.

Language

Finnish

Pages 44

Appendices 4

Pages of Appendices 7

Keywords

internationality, exchange, short exchange, professional growth, international studies

Sisältö

1	Johdanto.....	5
2	Tausta ja tavoitteet.....	5
3	Karelia-ammattikorkeakoulu	8
3.1	Koulutusalat	8
3.2	Kansainvälisyys Karelia-ammattikorkeakoulussa.....	9
4	Ammatillinen kasvu	11
4.1	Ammatti-identiteetti	11
4.2	Ammattiosaaminen.....	11
4.3	Kansainvälinen osaaminen.....	13
4.4	Työelämän vaatimukset	14
4.5	Kansainvälisyyden rooli ammatillisessa kasvussa	15
5	Tiedonhankinta.....	16
5.1	Kyselytutkimus	16
5.2	Erilaiset kysymystyypit	17
5.3	Asenneasteikot	17
6	Haastattelututkimus	18
6.1	Haastattelutavat	18
6.2	Haastattelun analysointi.....	19
7	Opinnäytetyön toteutus.....	21
7.1	Taustatietojen selvitys	21
7.2	Aineiston hankinta.....	22
8	Tulokset	24
8.1	Kyselyn tulokset.....	24
8.2	Haastattelun tulokset	27
9	Pohdinta	34
9.1	Opiskelijat kohderyhmänä	34
9.2	Opiskelijan ammatillinen kasvu	35
9.3	Tiedonvälitys liikkuvuusjaksoista	36
9.4	Kotikansainvälisyys.....	37
9.5	Integroidut liikkuvuusjaksot	39
9.6	Kehitysmahdollisuudet	39
9.7	Luotettavuus.....	40
	Lähteet	42

Liitteet

Liite 1	Saatekirje
Liite 2	Kyselylomake
Liite 3	Haastattelurunko
Liite 4	Palautekysely

1 Johdanto

Kansainvälinen osaaminen on muutakin kuin kielitaitoa, kommunikaatiokykyä ja suvaitsevaisuutta. Se sisältää muun muassa vieraiden kulttuurien ymmärtämistä, yhteistyö- ja verkostoitumistaitoja, kiinnostuksen uusia asioita kohtaan, sopeutumistaitoja ja sitkeyttä. Työntekijöitä rekrytoidessa kansainvälistä osaamista arvostetaan, mutta se ei ole vielä keskeinen valintakriteeri. (Demos Helsinki 2013, 36–37.)

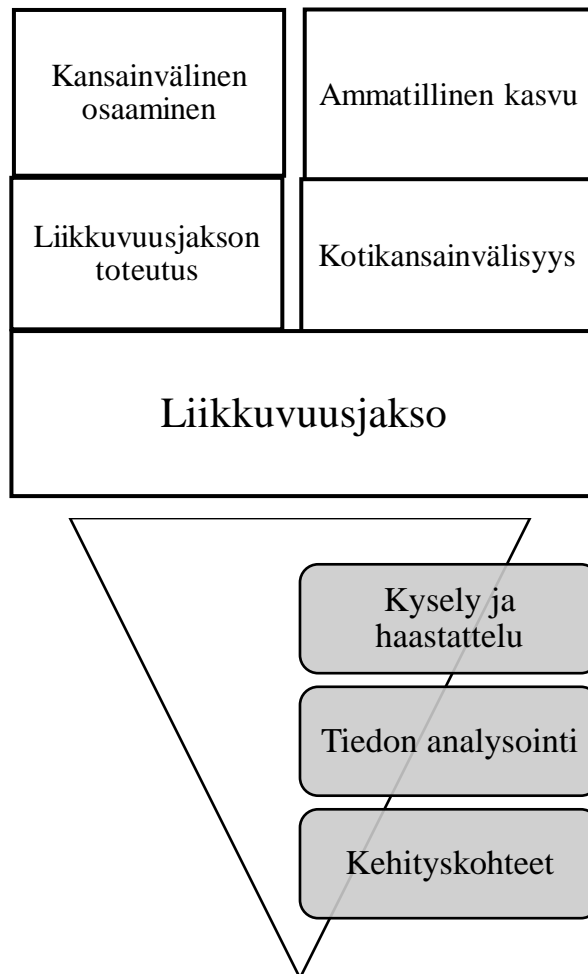
Vuonna 2014 Karelia-ammattikorkeakoulusta 192 opiskelijaa osallistui alle kolmen kuukauden ja 119 opiskelijaa yli kolmen kuukauden liikkuvuusjaksoihin (Garam 2015, 11–12). Luvut osoittavat, että vain noin 5 % kaikista Karelia-amk:n opiskelijoista osallistuu alle kolmen kuukauden liikkuvuusjaksoihin. Kuinka ammattikorkeakoulu valmistautuu vastaamaan tulevaisuuden työelämän tarpeisiin ja vaatimuksiin?

Opinnäytetyön toimeksiantaja on Karelia-amk:n kansainvälistymispalvelut. Se vastaa kansainvälisen toiminnan kehittamisestä ja koulutuksen kansainvälistämisestä Karelia-amk:ssa. Kansainvälistymispalvelut vastaa myös koulun kehittämishankkeista, jotka tukevat kansainvälistymistä ja hallinnoi kumppanuussopimuksia ja henkilöliikkuvuutta. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2015a.)

2 Tausta ja tavoitteet

Opinnäytetyön aihe alkoi kehittyä, kun tekijöille tarjottiin mahdollisuutta lähteä opintomatalle Berliiniin. Kyseinen opintomatka oli osa valinnaisia saksan kieliopintoja, ja matkajärjestelyt toteutettiin yhdessä matkaan osallistuvien opiskelijoiden kanssa. Matkaa ennen heräsi ajatus, voitaisiinko osallistumista matkajärjestelyihin tai opintomatkaan hyödyntää opinnäytetyössä. Karelia-amk:n kansainvälistymispalveluiden kautta saatiin toimeksianto opinnäytetyölle. Aihe rajattiin tärkeimpien kysymyksien ympärille, joihin kansainvälistymispalvelut halusi vastauksia.

Opinnäytetyön tavoitteeksi muodostui selvittää Karelia-amk:n opiskelijoiden kokemuksia lyhyistä liikkuvuusjaksoista ja kotikansainvälisyysopinnoista. Aihe rajattiin koskemaan alle kolmen kuukauden vaihtoja, intensiivikursseja ja opintomatkoja. Garam (2016) kuvailee liikkuvuusjaksoa aikana, joka on tarkoitettu opiskelijan kansainväliseen liikkumiseen. Jatkossa käytetään termiä liikkuvuusjakso, kun viitataan kansainväliseen opintomatkaan, intensiivikurssiin tai opiskelijavaihtoon.

Kuva 1. Opinnäytetyön viitekehys.

Kuvassa 1 on opinnäytetyön viitekehys. Työssä selvitettiin lyhyitä liikkuvuusjaksoja osana kansainvälisyysopintoja. Selvityksessä otettiin huomioon opiskelijan mahdollisuus osallistua liikkuvuusjakson toteutukseen ja kotikansainvälisyysopintoihin. Karelia-amk:n opetustarjontaan kuuluu mahdollisuus osallistua lyhyeen liikkuvuusjaksoon, joka tuo opiskelijalle kansainvälistä osaamista ja vahvistaa ammatillista kasvua. Kansainvälistä osaamista voi hankkia myös kotikansainvälisyysopinnoilla ilman liikkuvuusjaksolle osallistumista. Selvityksen tiedonhankinta suoritettiin kyselyllä ja haastattelulla, ja näistä

saatu tieto analysointiin. Yhteenvedon pohjalta tehtiin kehitysideoita, jotka voisivat parantaa kansainvälisyysopintoja Karelia-amk:ssa.

Kuvaja (2015) on selvittänyt opinnäytetyössään Karelia-amk:n matkailun koulutusohjelman opiskelijoiden kokemuksia kansainvälisestä harjoittelusta. Jo tuolloin on tullut ilmi, että ulkomailla olleiden opiskelijoiden kokemuksia ja asiantuntemusta opiskelijaliikkuvuudesta tulisi hyödyntää oppilaitoksen sisällä mahdollisimman paljon. Kuvajan selvityksessä opiskelijat vastasivat, että ovat osittain samaa mieltä siitä, että heidän ammatilliset taidot kehittyivät hyvin ulkomailla suoritetun harjoittelun aikana. Selvityksessä harjoittelu oli kehittänyt työelämässä tarvittavia valmiuksia, kuten ongelmanratkaisukykyä, joustavuutta, paineensietokykyä ja kärsivällisyyttä.

Kuvaja toteaa myös omassa pohdinnassaan, että ”opiskelijoiden harjoittelukokemuksista olisi tärkeää välittää tietoa muille asiasta kiinnostuneille opiskelijoille”. Tässä opinnäytetyössä tutkitaan Karelia-amk:n kaikkien alojen opiskelijoita ja selvitetään, onko heillä ollut samanlaisia kokemuksia ja mielipiteitä, kuin Kuvajan selvityksen matkailualan opiskelijoilla.

Karelia-amk ei kerää systemaattisesti palautetta tai arviointeja opiskelijoilta alle kolmen kuukauden liikkuvuusjaksoista. Kyselyllä ja haastattelulla tavoitteena oli saada tietoa lyhyiden liikkuvuusjaksojen vaikutuksesta opiskelijoiden ammatilliseen kasvuun. Lisäksi haluttiin saada tietoa, kuinka opiskelijoiden kokemuksia hyödynnetään, kuinka tyytyväisiä opiskelijat ovat kansainvälisyysopintoihin ja kuinka kansainvälisyys näkyy Karelia-amk:n sisällä. Suoritettavalla tiedonhankinnalla tavoitteena oli saada esille ongelmakohdat, joita kehittämällä opiskelijoiden kiinnostusta kansainvälisyyttä kohtaan voitaisiin lisätä.

3 Karelia-ammattikorkeakoulu

3.1 Koulutusalat

Karelia-amk tarjoaa Pohjois-Karjalan alueella ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla, kulttuurialalla, luonnonvara- ja ympäristöalalla, sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla, yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla sekä tekniikan ja liikenteen alalla (Karelia-ammattikorkeakoulu 2015b). Karelia-amk:ssa aloittaa vuosittain noin 1 000 uutta opiskelijaa kuudella eri alalla. Yhteensä opiskelijoita on vuosittain noin 4 000, ja henkilökuntaa koulussa on noin 370 henkilöä. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2015c.)

Karelia-amk:n koulutus jakautui selvityksen aikana kolmelle kampukselle ja kahteen toimipaikkaan. Matkailu-, ravitsemis- ja talousalan opetusta toteutettiin Sirkkala-kampuksella, jossa oli lisäksi kulttuurialan ja luonnonvara- ja ympäristöalan koulutusta. Wärtsilä-kampuksella oli yhteiskuntatieteiden, liiketalouden, hallinnon alat sekä tekniikan ja liikenteen koulutukset. Tikkarinne-kampuksella oli sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan koulutusohjelmat, Joensuun Tiedepuistolla oli media-alan koulutus ja Karjalantalolla musiikkialan koulutus. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2016a.)

Karelia-ammattikorkeakoulun strategiaan 2013–2017 on kirjattu näkymä ja painoalat, jotka toimivat perustana korkeakoulun toiminnalle.

Olemme osaava ja innovatiivinen korkeakoulu yhteisö. Toiminta- ja oppimisympäristömme tukevat tavoitteellista oppimista ja asiantuntijuuden kehittymistä. –
– Karelia-ammattikorkeakoulu tarjoaa työelämäläheistä koulutusta omilla vastuualoillaan. Ammattikorkeakoulu edistää oman toiminta-alueensa ja Itä-Suomen työ-, elinkeino- ja kulttuurielämän sekä yksilön osaamista, vuorovaikutusta ja kansainvälistymistä. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2013.)

Karelia-amk on siis sitoutunut edistämään ja kasvattamaan henkilön sekä henkilökoh-
taista osaamista että ammattiosaamista. Kulttuuri- ja opetusministeriö tähtääkin elinikäisen oppimisen malliin, jossa jokaisella tasolla, aina ammattiin tutustumisesta asiantuntijana toimimiseen, hankittu osaaminen tulisi tunnistaa ja tunnustaa osana omaa henkilö-

kohtaista osaamista (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012). Opetuksen pohjana toimii opetussuunnitelma, jossa määritellään koulutuksen tavoitteet työelämän osaamistarpeiden pohjalta ja opiskelijoiden lähtötilanteen ja tavoitetilan väliin rakentuva oppimisprosessi. (Auvinen, Dal Maso, Kallberg, Putkuri & Suomalainen 2005, 10–11.)

Alakohtaisessa opetussuunnitelmassa määritellään tutkinnon avainkompetenssit, jotka ovat yksilöllisiä ominaisuuksia ja valmiuksia, joita tarvitaan keskeisissä työtehtävissä ja niiden muutoksissa (Ruohotie & Honka 2003, 58). Opetussuunnitelman pohjalta luodaan toteutussuunnitelma, jossa määritellään opintojaksolle tutkintoa tukevat kompetenssit ja osaamistavoitteet (Karelia-ammattikorkeakoulu 2010). Esimerkiksi Entrepreneurship and Communication in Multicultural Teams -kurssin kompetensseiksi on mainittu yrittäjyys ja kansainvälisyys. Osaamistavoitteissa on määritelty tarkemmin kurssin tavoitteet, joihin kuuluu yrittäjyystietous, innovaatioiden ideointi ja toteutus, ja kansainvälisissä tiimeissä toimiminen englanniksi. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2016b). Opetussuunnitelmassa kuvataan lisäksi opintojakson toteutus- ja suoritustapa sekä mitoitetaan opiskelijoiden työmäärä ja aikataulut (Karelia-ammattikorkeakoulu 2010).

3.2 Kansainvälisyys Karelia-ammattikorkeakoulussa

Karelia-amk:n kansainvälisyyden muotoja ovat opiskelija- ja harjoittelijaliikkuvuus, opettaja- ja asiantuntijaliikkuvuus, kansainväliset koulutus- ja opetussuunnitelmayhteistyöhankkeet, tutkimus- ja kehittämishankkeet, vieraskielinen koulutustarjonta ja kotikansainvälistyminen. Karelia-amk on mukana erilaisissa korkeakoulutuksen kansainvälistymisen ohjelmissa, kuten esimerkiksi Erasmus+-, Nordplus- ja FIRST-ohjelmissa. Ohjelmat antavat rahallista tukea ja mahdollistavat kansainvälisen yhteistyön. Koululla on myös laaja verkosto kumppanikorkeakouluja ympäri maailmaa, joihin on mahdollista hakea 3–12 kuukauden vaihtoon. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2015d).

Yksi kansainvälisistä opintomahdollisuuksista ovat intensiivikurssit, jotka ovat yhdessä kumppanikorkeakoulujen kanssa toteutettavia lyhyitä ja tiiviitä opintojaksoja, joissa opiskelijat ja opettajat eri maista työskentelevät yhdessä kohti tavoitteellista päämäärää. Ne mahdollistavat monikulttuurisen oppimisympäristön ja monipuolistavat korkeakoulun opetustarjontaa. Kursseja tuetaan kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen

CIMOn opetus- ja kulttuuriministeriön alaisen viraston, hallinnoimista kansainvälistä toimintaa tukevista ohjelmista. Ohjelmat poikkeavat toisistaan painopisteiden, ominaispiirteiden ja maantieteellisten sijaintien mukaan. (Tissari 2013, 4; Martin & Mäntylä 2012, 6–11.) Tällä kaudella voimassa olevia ohjelmia ovat muun muassa HEI ICI-, Nordplus Korkeakoulutus-, Erasmus+ ja FIRST-ohjelmat (CIMO 2016a).

Ohjelmilla on omat määritelmänsä kurssin kestolle, osallistujamaiden määrälle ja kurssin toteutuksen ajankohdalle. Esimerkiksi Erasmus+ -ohjelma kestää vähintään kolme kuukautta, mutta enintään 12 kuukautta. Erasmus+ -ohjelman tavoite on lisätä liikkuvuutta, edistää laatua ja innovaatioiden syntymistä Euroopassa. (CIMO 2016b.) FIRST-ohjelmaan kuuluva kouluverkosto voi järjestää vähintään viikon kestoisia intensiivikursseja Venäjällä. FIRST-intensiivikurssiin osallistuu opiskelijoita ja opettajia Suomen ja Luoteis-Venäjän korkeakoulujen muodostamasta verkostosta. (CIMO 2016c.) Yhteistä kaikille CIMOn tukemille liikkuvuusjaksoille on, että opiskelijan saamat opintopisteet hyväksiluetaan hänen tutkintoonsa (Tissari 2013, 4).

Kotikansainvälistymistä voi lisäksi Karelia-amk:ssa harjoittaa kaikille opiskelijoille tarkoitetuilla kieliopinnoilla sekä osaamista täydentävien ja vapaasti valittavien opintojen avulla. Opintokokonaisuudet, kuten International Studies 1 ja 2, ovat kursseja, joiden avulla opiskelijat tutustuvat kansainvälisessä ympäristössä toimimiseen. Vapaasti valittavilla kursseilla voi opiskella muun muassa viestintää, etikettitapoja ja kestäväää kehitystä. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2016c.)

Myös kansainvälinen tuutoritoiminta antaa mahdollisuuden kotikansainvälistymiseen. Kansainvälisten tuutoreiden tehtävänä on toimia yhteyshenkilönä kansainvälisille opiskelijoille, jotka saapuvat suorittamaan liikkuvuusjakson Karelia-amk:ssa. Tuutorit saavat näin henkilökohtaisia kokemuksia kansainvälistymisestä toimiessaan monikansallisessa yhteisössä.

4 Ammatillinen kasvu

4.1 Ammatti-identiteetti

Ammatillisen kasvun pohjana on henkilön persoonallinen ja ammatillinen identiteetti. Ropon ja Gustafssonin (2006, 50) mukaan identiteetti vastaa kysymyksiin kuka olen ja kuka tunnen olevani. Oma minuus, identiteetti, vaikuttaa vahvasti ammatilliseen identiteettiin, sillä se määrittää sen, kuka yksilö kokee olevansa, mitä hän haluaa ja mitä ei halua olla. Identiteetti siis ohjaa henkilön oppimistavoitteita ja opiskelun suuntautumista. Oppimisprosessiin vaikuttavat niin yksilön menneisyys, nykyhetken tilanne kuin tulevaisuudenkin odotukset.

Ammatti-identiteetti määrittää henkilön käsityksen itsestään ammattilaistoimijana ja suhteen työhön ja työpaikkaan. Se määrittää myös, millaiset ammatilliset tiedot ja taidot henkilö hallitsee, mitä taitoja hänen tulee vielä kehittää itsessään sekä kuinka henkilö sopeutuu ja sitoutuu työhönsä ja työpaikkaan. Oman osaamisensa tunnistaminen, arviointi ja markkinointi ovat elämän mittainen tehtävä, sillä työurat ovat pirstaleisia ja työtehtäviä ja -paikkoja vaihdetaan paljon. (Eteläpelto & Vähäsantanen 2006, 26–27.)

4.2 Ammattiosaaminen

Nokelainen (2010, 5) on määritellyt neljä eri kehitystasoa ammatillisia taitoja kuvatesaan. Niistä ensimmäinen on ammattiin tutustuminen. Toisena on ammattiin opiskelu, jolloin hankitaan työssä tarvittavia valmiuksia. Seuraavana vaiheena on ammatissa toimiminen. Viimeisenä tasona on eksperttinä, asiantuntijana toimiminen, jolloin hallitaan vaativammatkin työtehtävät ja päivitetään jatkuvasti omaa osaamista. Kohti ammatillista huippuosaamista tähdättäessä, tulee oppimista tapahtua kaikissa tasoissa ja oppimisen eri muodoissa.

Formaali oppiminen on muodollista, tavoitteellista ja rajattua koulutusjärjestelmän organisoimaa oppimista, esimerkiksi ohjelmiston hallinnan opettelu. Non-formaali on ei-

muodollista koulutuksen ulkopuolelta hankittua, organisoitua oppimista, esimerkiksi työharjoittelu ja opiskeluvaihto. Informaali on vapaamuotoista arkielämässä tapahtuvaa, ei organisoitua oppimista, esimerkiksi tietokonepelien kautta opittu kielitaito. (Auvinen ym. 2005, 37; Nokelainen 2010, 5.) Nokelaisen esittämistä kehitystasoissa ensimmäisessä, ammattiin tutustumisessa, on pääosassa informaali oppiminen. Ammattiin opiskelu on formaalia ja informaalia oppimista. Ammatissa toimiminen on pääosin informaalia oppimista. Asiantuntijana toimiminen vaatii formaalin ja informaalin lisäksi non-formaalia oppimista. (Nokelainen 2010, 5.)

Ammatillinen huippuosaaminen voidaan jakaa kolmeen osioon: ammattispesifinen tietotaito, kyky soveltaa tietotaitoa eri konteksteissa ja metakognitiiviset taidot. Ammattispesifinen osaaminen rakentuu erilaisista kompetensseista ja niiden valmiuksista. Kompetenssi on yksilöllinen ominaisuus, joka sisältää henkilön tiedot, taidot ja kyvyt ja mahdollistaa henkilön onnistumisen työtehtävissä ja tilanteissa. (Ruohotie & Honka 2003, 14, 58.)

Kompetenssien määrittely riippuu viitekehyksestä. Ne voivat olla hyvin laaja-alaisia tai kapeita spesifisiä työtehtävissä tarvittavia valmiuksia. Kompetensseja ovat muun muassa toimintatavat, vuorovaikutustaidot, motivationaaliset asenteet (minäarvostus, itseluottamus) ja psykologiset valmiudet (ongelmanratkaisukyky, kriittinen ajattelu). Spesifisten kompetenssien kehittyminen vaatii pitkäjänteistä oppimista, omakohtaisia kokemuksia, automatisoituneita toimintarutiineja, aihealueen syvää ymmärrystä ja metakognitiivisten taitojen kontrollia. (Ruohotie & Honka 2003, 62–63.)

Metakognitiiviset taidot tarkoittavat kykyä reflektoida: ymmärtää ja tiedostaa omaa ajattelua, oppimista ja toimintaa, sekä kykyä ohjata ja säädellä näitä taitoja. Metakognitiivisia taitoja ovat mm. itseohjautuvuus, arvioinnin taito ja taito oppia muilta. Myös taito jakaa tietoa, sitoutuneisuus ja usko omaan ammatillisiin kykyihin kuuluvat metakognitiivisiin taitoihin. (Auvinen ym. 2005, 32.)

Ammatillinen huippuosaaja osaa soveltaa ja siirtää osaamisensa uusille spesifisille alueille. Henkilöllä on kyky muokata omia tietojaan ja taitojaan uusien tehtävien ja tilanteiden vaatimalla tavalla. Soveltaminen vaatii kuitenkin pohjalleen vahvan ammattispesifisen osaamisen. (Ruohotie & Honka 2003, 14, 23.)

4.3 Kansainvälinen osaaminen

Kansainvälisen osaamisen osa-alueet muuttuvat aikakausien mukana. Taulukossa 1 on jako perinteiseen ja laajennettuun kansainväliseen osaamiseen ja sen sisältöalueisiin. Perinteisesti kansainvälinen osaaminen on nähty kielitaitona, laajana verkostona omalla toimialalla ja ymmärryksenä kansainvälisestä toiminnasta. Perinteinen osaaja pystyy työskentelemään monenlaisten ihmisten kanssa ja on asunut tai opiskellut ulkomailla. (Demos Helsinki 2013, 22.)

Laajennetussa määritelmässä kansainvälinen osaaminen on kykyä ajatella omaa kokemuspiiriään laajemmin. Laajennetussa versiossa laajat verkostot ylittävät toimialoja. Laajennettu osaaja oppii ja kasvattaa taitojaan myös vapaa-ajalla, seuraa globaalia mediaa ja toimii monenlaisissa yhteisöissä riippumatta sijainnista tai kielestä. (Demos Helsinki 2013, 22.)

Taulukko 1. Kansainvälisen osaamisen kuvaaja mukailen Demos Helsinki 2013, 22.

Kansainvälinen osaaminen

Perinteinen			Laajennettu		
Kielitaito	Suvaitsevaisuus	Kulttuurin osaaminen	Sitkeys	Rohkeus	Uteliaisuus
Sosiaalinen media			Digitaaliset järjestelmät		
Virtuaaliset yhteisöt			Pelit		
Avoimuus ja jakaminen			Globaalit arvoketjut		
Kansallisuudet ylittävä kulttuuri			Maailmanlaajuisten ongelmien tunnistaminen		
Yksilöllisyys			Yhteisöllisyys		
			Virtuaalitutkinnot		
			Globaalisti muuttuva kysyntä		

Kansainvälisen osaamisen määrittelyyn ei ole yhtä oikeaa vastausta. Kansainvälisyyttä on myös kansainvälisen median ja kulttuurin tiivis seuraaminen, sisällön tuottaminen ja kuluttaminen ilman fyysistä matkustamista. Demos Helsingin ja CIMOn toteuttama selvitys yhdisti kansainväliseen osaamiseen ominaisuudet: tuottavuus, sitkeys ja uteliaisuus. Demos (2013, 38–39) kuvaa, että tuottava henkilö on ongelmanratkaisukykyinen ja analyttinen. Hän saa aikaan asioita ajallaan tehokkaasti ja luotettavasti, ja tuottaa näin lisää-

arvoa organisaatiossa. Sitkeä toimija tietää mitä tekee ja pyrkii tavoitetta kohti itsevarmasti tilanteessa kuin tilanteessa. Uteliaisuus on kiinnostusta uusia asioita, maailman ilmiöitä ja tapahtumia kohtaan, ymmärrystä ja sopeutuvaisuutta vallitsevaan ympäristöön.

4.4 Työelämän vaatimukset

Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) koordinoima Oivallus – Oppivien verkostojen osaamistarpeet tulevaisuuden Suomessa -hanke selvitti, millaista osaamista tarvitaan tulevaisuuden työelämässä. Hankkeen aikana suoritettujen yrityshaastattelujen toivat esille, että tulevaisuudessa työpaikat ja työtavat ovat avoimempia. Elinkeinoelämän keskusliiton mukaan työtä tehdään kohti haluttua päämäärää yrityksen arvomaailman pohjalta, mutta raameja tehtävän hoitamiseen ei anneta valmiina. Tulevaisuudessa työntekijän verkosto-osaaminen eli halu etsiä, kyky jakaa ja käyttää tietoa, laaja-alaisuus ja vuorovaikutustaidot ovat avainasemassa. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2010.)

Globalisaation myötä kulttuuristen erojen ja tapojen ymmärtäminen, kansainvälisen kaupan liiketoimintaosaaminen ja kielitaito ovat läsnä työelämässä. Sujuva englannin kieli on jo perusosaamista, mutta lisäksi kaivataan venäjän, kiinan, portugalin ja espanjan osajia. Kielitaitovaatimukset lisääntyvät kaikilla aloilla mutta erityisesti palvelualoilla asiantuntija- ja asiakaspalvelutehtävissä. Yrityksen toimintaympäristön ja liiketoiminnan yleinen kansainvälistyminen on yksi syy kielitaitoisten henkilöiden tarpeen kasvuun. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2014, 12–16.)

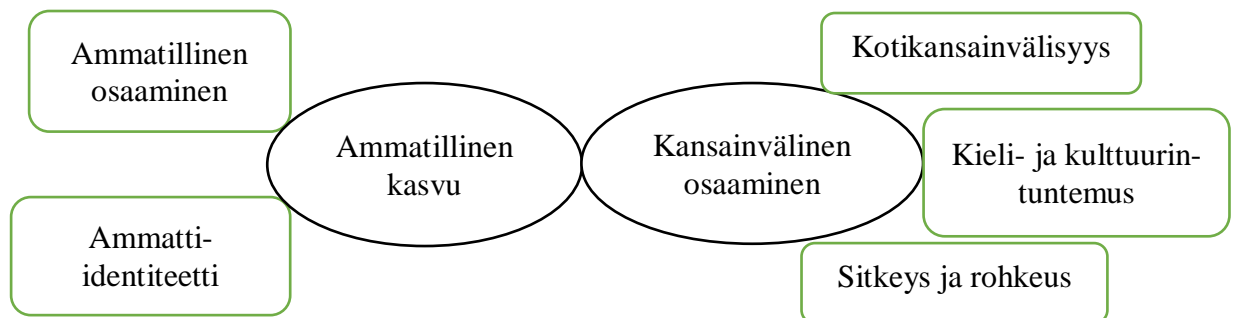
EK:n Oivallus -hankkeesta nousi esille tulevaisuuden osaamistarpeita tutkittaessa erityisesti tärkeys taitojen kehittämisessä tietojen rinnalla sekä yhdessä tekeminen jo koulu- maailmasta lähtien. Koulutusjärjestelmään tulee tehdä muutos, jotta askel työelämään on jatkossa entistä jouhevampi. Hankkeen mukaan luova ajattelu tulisi nostaa ihanteeksi ja opiskelijoita kannustaa etsimään vaihtoehtoisia tapoja ja näkökulmia, ja kokeilemaan rohkeasti näiden toimivuutta jo koulussa.

Kyky arvioida omaa ja muiden oppimista sekä toimia vuorovaikutuksessa muiden kanssa edesauttaa oppimista. Oppija saavuttaa asiantuntijatasoa kyetessään laajentamaan omaa ymmärrystään käsittelemällä hankkimaansa tietoa. Itsereflektiossa opiskelija tarkkailee

ja arvioi omaa toimintaansa ja oppimistaan. (Ruohotie 2006, 114.) Luodessaan käsitystä siitä, kuinka opiskelija pystyy toimimaan eri ympäristöissä ja miten hän voi parantaa oppimissuoritustaan, opiskelijan on kyettävä yhdistämään itsereflektio ja suoritus (Ruohotie 2006, 118). Näin ollen opiskelijan on kyettävä arvioimaan omaa toimintaansa ja kiinnittämään huomioita kehittämisen kohteisiin.

Koppisen ja Pollarin (1993, 12) mukaan oppilaat odottavat todellista ja rakentavaa kritiikkiä tekemästään työstä. Perusteltu ja järkevä palaute auttaa ymmärtämään arvostelu- perusteita. Yhteistoiminnallisessa oppimisessa seurataan ja arvioidaan jatkuvasti omaa ja ryhmän työskentelyä. Arvioimaan oppiva ihminen osaa tarkastella asiaa lähdekriittisesti, kehittää työskentelytapojaan ja näkee tuloksen tarkoituksenmukaisuuden.

4.5 Kansainvälisyyden rooli ammatillisessa kasvussa

Kuva 2. Ammatillinen kasvu ja kansainvälinen osaaminen.

Kansainvälinen osaaminen on osa ammatillista kasvua, kun henkilö opiskelee tai työskentelee kansainvälisessä yhteisössä tai työpaikassa. Kuvassa 2 esitetään ammatillisen kasvun ja kansainvälisen osaamisen liittyminen toisiinsa. Ammatillisen kasvun perustana toimiva ammatillinen identiteetti saa henkilön hakeutumaan ja päivittämään omaa ammatillista osaamistaan. Esimerkiksi opiskellessaan työtehtävissä tarvittavia kielitaitoja, tutkiessaan globaalisti alan uutisia ja rohkeasti kommunikoidessaan ulkomaalaisen kollegan kanssa, henkilö kartuttaa niin kansainvälistä kuin ammatillistakin osaamistaan.

Kansainvälisen osaamisen tunnistamiseksi on kehitetty Euroopan Unionin yhteinen maksuton Europassi, henkilökohtaista osaamista kuvaava sähköinen asiakirjajärjestelmä. Europassi sisältää muun muassa ansioluettelon ja eurooppalaisen osaajan

portfolion. Se antaa selkeän kokonaiskuvan henkilön osaamisesta, työkokemuksesta ja opinnoista kansainvälisesti vertailukelpoisella tavalla. Europassi on tarkoitettu lähinnä Euroopasta töitä hakeville ja ulkomaisiin koulutusohjelmiin hakeutuville, mutta ohjelmaa voi käyttää myös kotimaassa osoittamaan kansainvälistä osaamista. (Europass 2016.)

5 Tiedonhankinta

5.1 Kyselytutkimus

Kyselytutkimuksissa aineistoa kerätään usein tutkimuslomakkeiden avulla. Kyselytutkimukset soveltuvat erityisesti suuriin ihmisryhmiin, jotka ovat levittäytyneet laajalle alueelle. Kyselylomakkeita voidaan postittaa ihmisten kotiin tai pyytää heitä vastaamaan internetissä. (Vilka 2007, 28.) Ennen itse kyselyä lomakkeessa on usein saatekirje, jonka tarkoituksena on antaa tietoa kyselystä vastaajille, selventää kyselyn tarkoitusta ja herättää vastaajien mielenkiinto kyselyä kohtaa. Kirjeen perimmäisenä tarkoituksena onkin motivoida vastaaja vastaamaan kyselyyn. (Vilka 2007, 80.)

Kysymysten tarkka laadinta on tärkeää. Kysymysten ymmärtämisen helpottamiseksi on hyvä suosia lyhyitä kysymyksiä ja välttää liian teknisiä termejä, jotka eivät ole yleisesti käytössä. Kysymyksillä ei myöskään saisi olla kaksoismerkitystä, jotta kaikki ymmärtäisivät kysymykset samalla tavalla, kysymysten olisi hyvä kysyä vain yhtä asiaa kerrallaan. (Vilka 2007, 71.)

Itse kysymysten asettelulla voidaan vaikuttaa vastaajan mielenkiintoon tutkimusta kohtaan, esimerkiksi sijoittamalla kyselyn alkuun helppoja kysymyksiä, joilla mitataan tosiasioita kuten henkilötietoja. Kysymysten järjestys on hyvä ottaa huomioon tärkeimpien kysymysten kohdalla. Ne kannattaa sijoittaa kyselylomakkeen alkuun, jotta vastaaja jaksaa miettiä vastauksiaan tarkasti. (Heikkilä 2014, 46.)

5.2 Erilaiset kysymystyyppit

Tutkimuslomakkeessa voidaan käyttää erilaisia kysymystyyppejä. Avoimissa kysymyksissä odotetaan kirjallista vastausta, esimerkiksi: Mitä uusia ruokalajeja toivot lisäävän ruokalistalle? Avoimia kysymyksiä käytetään, kun ei haluta määrittää vastausvaihtoehtoja etukäteen tai siksi, että mahdollisia vastausvaihtoehtoja ei tunneta. (Heikkilä 2014, 47.)

Suljetut kysymykset muodostuvat kysymyksistä tai väittämistä, joissa on valmiiksi annetut vastausvaihtoehdot, esimerkiksi: Olitko tyytyväinen ravintolakokemukseesi? Vastausvaihtoehdot voidaan esittää dikotomisina eli vastausvaihtoehtoja on vain kaksi, *kyllä* ja *ei*, tai monivalintakysymyksinä, jolloin vastausvaihtoehtoja on useampi. Sovellettuna aiempaan esimerkkiin vastausvaihdot voivat olla: *Olin erittäin tyytyväinen kokemukseeni, Kokemukseni oli kohtalainen, Olin tyytymätön kokemukseeni.* (Heikkilä 2014, 49.) Suljetut kysymykset voidaan nähdä luotettavimpina verrattuna avoimiin, koska vastaajille ei anneta mahdollisuutta vastata ennalta määritettyjen vaihtoehtojen ulkopuolelta. Se tekee myös vastausten analysoinnin helpommaksi. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 201.)

Sekamuotoiset kysymykset yhdistävät avointen ja suljettujen kysymyksien ominaisuudet siten, että annetaan vaihtoehtojen lisäksi myös mahdollisuus vastata sanallisesti (Heikkilä 2014, 50). Esimerkiksi vastausvaihtoehto; *muu mikä?* voidaan lisätä vaihtoehtojen joukkoon, jolloin annetaan vastaajalle mahdollisuus laajempiin vastausvaihtoehtoihin (Hirsjärvi ym. 2007, 197–198).

5.3 Asenneasteikot

Suljetuissa kysymyksissä, joissa kysytään ihmisten asenteita ja mielipiteitä, käytetään vastausvaihtoehtoina asenneasteikkoja. Asteikkoa käyttämällä saadaan kysely mahtumaan pieneen tilaan. Ongelmana valmiiksi annetuissa asenneasteikoissa on kuitenkin se, että vastaajat eivät pysty painottamaan, kuinka tärkeä kysytty asia heille on. Yleisimmin käytettyjä asenneasteikoita ovat Likertin ja Osgoodin asteikko. (Heikkilä 2014, 51.)

Likertin asteikossa kysymykset ovat väittämiä, joihin vastaaja ilmaisee oman mielipiteensä. Vastausvaihtoehdot voivat olla esimerkiksi *täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, ei samaa eikä eri mieltä, jokseenkin eri mieltä ja täysin eri mieltä*. (Heikkilä 2014, 51.) On hyvä ottaa kuitenkin huomioon, että jos vastausvaihtoehtoja on pariton määrä, annetaan vastaajalle helppo mahdollisuus olla ottamatta kantaa. Valitsemalla keskimmäisen vaihtoehdon, yleensä *ei samaa eikä eri mieltä*, hän ei ilmaise kantaansa asiaan. (Heikkilä 2014, 52.) Toisaalta Likertin asteikon tunnusomaisena piirteenä vastausvaihtoehtoja on juuri pariton määrä, jotta vastaajille, joilla ei ole mielipidettä asiasta, annetaan tämä mahdollisuus (Valli 2014, 98).

Osgoodin asteikkoa käytetään usein tuotteiden ja palveluiden laadun tutkimuksissa. Kysymykset muodostuvat kahdesta väittämästä, joiden väliin laitetaan numeroita, joista vastaaja valitsee parhaiten omaa mielipidettään vastaavan. Esimerkiksi: Olin tyytyväinen ravintolakäyntiin. 1 2 3 4 5 En ollut tyytyväinen ravintolakäyntiin. Kysymystä voidaan selventää lisäämällä plus- ja miinusmerkit väittämiin tai numeroidun vaihtoehtojen sijaan voidaan käyttää graafisia vaihtoehtoja, esimerkiksi hymiöitä. (Heikkilä 2014, 52.)

6 Haastattelututkimus

6.1 Haastattelutavat

Haastattelut ovat aina vähintään kahden ihmisen välillä käytyjä keskusteluja. Haastattelun etuna kyselytutkimukseen nähden on se, että niissä pystytään paremmin keskittymään ihmisen kokemuksiin ja mielipiteisiin. Haastattelija voi tarvittaessa selventää kysymyksiä ja näin haastateltava saa mahdollisuuden tarkentaa vastauksiaan ja ilmaista itseään selkeämmin. Haastattelijalla on myös mahdollisuus nähdä haastateltavan elekieltä ja tehdä tulintoja sen perusteella. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 34–35.)

Haastattelu voidaan tehdä ryhmä- tai yksilöhaastatteluna. Ryhmähaastattelua voidaan käyttää yksilöhaastattelun sijaan, jos kohteen katsotaan tuottavan enemmän materiaalia ryhmähaastattelussa. Tämä saattaa johtua siitä, että haastateltavaa jännittää yksilöhaastat-

telu tai ryhmähaastattelussa osallistujat innostavat toisiaan tuottamaan enemmän näkökulmia tutkittavasta aiheesta. (Alasuutari 2011, 96.) Ryhmähaastattelussa saadaan paremmin ilmi ryhmän yhteinen kanta ja se, miten tulokseen on päädytty (Hirsjärvi & Hurme 2000, 61).

Haastattelun rungon voi muodostaa eri tavoin. Runkona voi olla teemahaastattelu, avoin haastattelu tai lomakehaastattelu. Teemahaastattelussa tutkija on määrännyt ennalta haastattelun aihepiirit ja teemat. Koska valmiita kysymyksiä ei ole ennalta määritelty, aihepiirien käsittelyn laajuus on haastattelukohtaista. Avoimessa haastattelussa ei ole laadittu valmiita kysymyksiä ja kaikkia aihealueita ei tulla käymään läpi kaikkien haastateltavien kanssa. Jos haastattelukertoja on enemmän kuin yksi, puhutaan yleensä syvähaastattelusta. (Eskola & Suoranta 1998, 87–88.)

Lomakehaastattelussa on ennalta määrätty kysymykset, jotka haastattelija kysyy. Kysymykset ovat samat kaikille vastaajille ja haastattelija kirjaa ylös vastaukset. Lomakehaastattelu vie yleensä vähemmän aikaa kuin avoin- tai teemahaastattelu. Sitä voidaan pitää myös yhtenä kyselyn muodoista. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 44.)

Puolistrukturoidut haastattelut, jotka ovat lähes kakki teemahaastatteluja, ovat yhdistelmä avointa ja lomakehaastattelua. Puolistrukturoidussa haastattelussa on selvä käsitys, mitä haastateltavalta halutaan kysyä. Haastattelun runko ja osa kysymyksistä voi olla jo valmiina. Kysymyksiä voidaan tuottaa kuitenkin lisää ja niistä voidaan poiketa haastattelun edetessä ja uusien näkökulmien avautuessa. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 103.) Haasteena on kuitenkin pysyä ennalta määrättyissä teemoissa. Haastattelun aikana haastateltava saattaa hyppiä teemojen välillä näin vaikeuttaen haastattelun etenemistä. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 104.)

6.2 Haastattelun analysointi

Aineiston analysoiminen voidaan aloittaa jo haastattelutilanteessa. Haastattelun edetessä aineistoa voidaan kerätä analysointia helpottaen, esimerkiksi ennalta määriteltyjen teemojen avulla. Haastattelutilanteessa haastattelija voi myös alkaa tehdä tulkintoja ja esittää

niitä haastateltaville. Tällöin haastateltavat voivat antaa palautetta tulkintojen osuvuudesta. Haastattelija voi tehdä tulkintansa myös haastattelun jälkeen. Nämä tulkinnat tehdään yleensä haastattelujen tallenteita tutkittaessa. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 137.)

Koska haastattelut toimivat tutkimusaineistona, on tärkeää saada ne jäljennettyä mahdollisimman tarkasti, jotta niitä voidaan analysoida myös haastattelun jälkeen. Haastattelut voidaan äänittää tai videokuvata, ja niistä tehdään yleensä vielä litterointi eli haastattelun puhtaaksikirjoitus. Koko haastattelua ei tarvitse kirjoittaa ylös, vaan voi keskittyä tutkimuksen kannalta tärkeisiin asioihin. Esimerkiksi teemahaastattelussa voidaan huomioida teemoja käsittelevät keskusteluosiot. Myös pelkkiä teemoja tai päätelmiä, joita haastattelussa on noussut esille, voidaan kirjata ylös. Haastattelun jälkeen tapahtuvaa tulkintaa tehdään joko haastattelun litteroinnin tai nauhoitteiden pohjalta. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 138.)

Haastattelua voi olla vaikea tulkita varsinkin, jos kyseessä on laaja aineisto. Aineiston selkeyttämiseen on useita tapoja. Haastatteluaineiston luokittelu auttaa tulkitsemaan paremmin aineistoa. Tällöin haastattelun eri merkitykset laitetaan omiin luokkiinsa. Luokittelun jälkeen voidaan tehdä yhdistely. Yhdistelyssä etsitään samankaltaisuuksia luokkien välillä, joista voi nähdä säännönmukaista toimintaa. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 137.) Tämä on olennainen osa analyysia silloin, kun se toteutetaan tyypittelyn avulla. Tyypittelyssä ei kuitenkaan keskitytä vain etsimään yhdistäviä tekijöitä vaan huomioidaan myös ääriyhmät ja poikkeavat tapaukset. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 175–176.)

Tyypittelyn sijasta aineistoa voidaan analysoida teema-alueittain. Teemahaastattelun pohjalta on helppo alkaa analysoida aineistoa teemoittelulla. Teemaksi käyvät piirteet, jotka nousevat esille useamman haastateltavan kohdalla. Onkin tavallista, että teemahaastattelussa nousevat haastatteluun rajatut teemat. Lisäksi haastatteluaineistosta nousee esille uusia teemoja. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 173.) Käytännöllisiä tutkimusongelmia on helppo lähestyä teemoittelulla, koska haastatteluista voidaan poimia helposti ongelmaan liittyviä teemoja (Eskola & Suoranta 1998, 179).

7 Opinnäytetyön toteutus

7.1 Taustatietojen selvitys

Karelia-amk:n kautta haettiin tutkimuslupa opiskelijoiden yhteystietojen käyttöä varten. Hakemuksessa määriteltiin tutkimuksen kohdejoukko, aineiston keruumenetelmä ja ajankohta. Lisäksi hakemuksen liitteenä vaadittiin tutkimussuunnitelma ja kopio toimeksiantosopimuksesta. Tutkimuslupahakemus hyväksyttiin, ja näin kysely ja haastattelu olivat mahdollista suorittaa.

Toimeksiantajana toimineen kansainvälistymispalveluiden kautta saatiin niiden opiskelijoiden yhteystiedot, jotka olivat vuosien 2013–2016 aikana osallistuneet lyhyeen liikkuvuusjaksoon ulkomailla. Aihe rajattiin koskemaan opintomatkoja, alle kolmen kuukauden opiskelijavaihtoja ja intensiivikursseja. Selvityksessä haluttiin saada ajankohtaista tietoa riittävän suurelta kohderyhmältä, joten tarkisteltavaksi valittiin vuoden 2012 jälkeen suoritettut liikkuvuusjaksot. Kysely lähetettiin kaikille Karelia-amk:n opiskelijoille, jotka olivat osallistuneet lyhyeen liikkuvuusjaksoon ja sopivat aiheen rajaukseen. Kyselyn yhteydessä kaikille vastaajille tarjottiin myös mahdollisuutta osallistua haastatteluun. Näin saataisiin mahdollisimman kattava kokonaiskuva liikkuvuusjaksoista osana kansainvälisyysopintoja Karelia-amk:ssa.

Toimeksiantajana toimivan kansainvälistymispalveluiden kautta saatiin skannattuja listoja, joissa oli liikkuvuusjaksolle osallistuneiden opiskelijoiden nimet ja ryhmätunnukset, yhteensä 198 opiskelijan. Näiden tietojen avulla etsittiin opiskelijoiden sähköpostiosoitteet koulun sähköpostin kautta ja lähetettiin heille pyyntö osallistua kyselyyn. Ryhmätunnusten perusteella pääteltiin, että saaduista yhteystiedoista suurin osa oli jo valmistuneita, jolloin heidän koulun sähköpostiosoitteensa eivät ole enää toiminnassa. Näin ollen he eivät olleet saaneet aiemmin lähetettyä sähköpostiviestiä.

Kansainvälistymispalveluiden kautta pyydettiin uudestaan 176 oletetusti valmistuneen opiskelijan henkilökohtaiset yhteystiedot. Näistä uudelleen pyydytyistä yhteystiedoista, joista osa oli samoja jo aiemmin saatuja koulun sähköpostiosoitteita, jotka eivät enää olleet toiminnassa. 100 jo valmistunutta opiskelijaa oli kuitenkin jättänyt henkilökohtaiset

yhteystietonsa ja antanut luvan jakaa yhteystietojaan tarvittaessa. Kyselylinkki lähetettiin uudelleen näille opiskelijalle heidän henkilökohtaiseen sähköpostiosoitteeseen.

Kysymysten muotoiluja mietittiin yhdessä opinnäytetyön toimeksiantajan, ohjaajan ja tarkastajan kanssa. Osapuolten hyväksytyä kysymykset niitä testattiin ennen varsinaisen kyselyn suorittamista. Liitteessä 1 on saatekirje, jota käytettiin kyselyn alustuksena, ja liitteessä 2 on suoritettujen kyselyjen kysymykset. Pääpaino kysymyksissä oli kansainväli-
suopinoissa ja kokemusten hyödyntämisessä. Tavoitteena oli saada kattava kuva aiheesta ja samalla pitää kysely sopivan lyhyenä ja mielenkiintoisena, jotta mahdollisimman moni opiskelija olisi vastannut kyselyyn.

Yhdeksi haasteeksi koettiin saada opiskelijat näkemään kysely tarpeelliseksi ja mielenkiintoiseksi, jotta he vastaisivat kyselyyn. Sähköpostilla lähestyminen oli myös arvaamaton, koska ei voitu tietää kuinka monelle viesti todella menisi perille tai kuinka moni vastaisi kyselyyn. Erityisesti haastetta aiheutti jo valmistuneiden opiskelijoiden yhteystietojen saaminen. Kyselyn otsikko ja saatekirje tehtiin mahdollisimman houkuttelevaksi, jotta mahdollisimman moni vastaisi kyselyyn. Toimeksiantajan puolesta saatiin kaksi elokuvallista, jotka arpomalla kannustettiin opiskelijoita vastaamaan kyselyyn ja osallistumaan haastatteluun.

7.2 Aineiston hankinta

Kysely suoritettiin web-pohjaisella Typala-sovelluksella, koska se on Karelia-amk:n oma ohjelma. Typala-ohjelmasta saatiin suora linkki kyselyn suorittamiseen, joka pystyttiin lähettämään halutulle kohderyhmälle sähköpostilla. Ohjelma oli helppokäyttöinen, opinnäytetyön tarpeisiin sopiva ja sen kautta pystyttiin helposti analysoimaan saadut vastaukset.

Kyselyssä käytettiin avoimia, suljettuja ja sekakysymyksiä ja Likertin asenneasteikkoa, jotta selvitys toisi kattavasti opiskelijoiden mielipiteen esiin. Kyselyssä käytettiin Likertin asteikkoa, koska siinä vastausvaihtoehdot ovat sanallisessa muodossa ja ne todettiin selvemmiksi kuin Osgoodin asteikossa käytetyt numerovaihtoehdot. Sähköisellä kyselyllä oli helppo lähestyä suurta ja hajallaan olevaa kohderyhmää.

Kysely suoritettiin helmi-maaliskuun aikana, jolloin lähetettiin myös yksi muistutusviesti. Kyselyn voimassaoloaika jouduttiin kuitenkin jatkamaan toukokuun alkuun asti, sillä ensimmäisellä kyselykierroksella saatiin vain yhdeksän vastausta. Lopulta kyselyyn vastasi 11 opiskelijaa. Opiskelijoita kannustettiin vastaamaan rehellisesti kyselyyn antamalla heidän vastata anonyymisti. Kyselyyn laitettiin erillinen kohta, jossa kysyttiin henkilön halukkuutta ja suostumusta osallistua haastatteluun.

Kyselyn vastaamisajan sulkeuduttua pidettiin yksi harjoitushaastattelu testiryhmän kanssa, jotta saataisiin kokemusta haastattelutilanteesta. Näin pystyttiin testaamaan, miten kysymykset otetaan vastaan ja miten haastattelun taltiointi onnistuu. Varsinaiseen haastatteluun suostuneisiin otettiin yhteyttä ja sovittiin heidän kanssaan haastattelun ajankohta. Ryhmähaastatteluun osallistui neljä opiskelijaa matkailun ja kolme kansainvälisen liiketalouden, International Businessin puolelta, sillä muilta aloilta ei saatu suostumuksia haastatteluun.

Ennen haastattelua valmisteltiin liitteessä 3 olevat haastattelun kysymykset ja aihealueet. Puolistrukturoidulla teemahaastattelulla syvennettiin kyselyn avulla saatuja vastauksia ja kysyttiin tarkemmin opiskelijoiden kokemuksia ja tunteita kansainvälisyysopinnoista. Haastattelu suoritettiin puolistrukturoituna teemahaastatteluna, jossa hyvänä puoleena on sen helppokäyttöisyys kokemattomille haastattelijoille. Haastattelijan on helppoa pitäytyä ennalta valituissa teemoissa valmiiden kysymysten avulla. Haastatteliija pystyy myös huomioimaan asiat, jotka nousevat ennalta valikoitujen kysymysten ulkopuolelta. Ryhmähaastattelu antaa haastateltaville mahdollisuuden verrata omia kokemuksia toisiinsa.

Haastattelu järjestettiin Sirkkala-kampuksella neuvotteluhuoneessa. Paikan päällä sovittiin, että toinen opinnäytetyöntekijöistä hoitaa kyselyn ja toinen tekee alustavia muistiinpanoja ja hoitaa tekniikan. Haastattelutilanne äänitettiin tietokoneelle mikrofonin ja kaiuttimen avulla. Nauhoitteen pohjalta tehtiin litterointi, koonti ja tiivistelmä haastattelusta.

Kyselyn ja haastattelun avulla selvitettiin, miten lyhyet liikkuvuusjaksot vaikuttavat opiskelijoiden suhtautumiseen kansainvälisyysopintoihin kohtaan. Lisäksi selvitettiin, kuinka

liikkuvuusjaksot vaikuttavat opiskelijoiden kansainväliseen osaamiseen ja kuinka opiskelijat kokevat ulkomailla saatujen kokemusten jakamisen toimivan eri kampusten ja eri koulutusalojen välillä Karelia-amk:ssa. Vaikka kohderyhmänä olikin vain murto-osa kaikista opiskelijoista, todettiin, että heidän kokemustensa perusteella voitaisiin tehdä johtopäätöksiä Karelia-amk:n kansainvälisyysopinnoista. Mikäli Karelia-amk kokee ehdotukset tarpeellisiksi, toimiviksi ja mahdolliseksi toteuttaa käytännössä, se voisi ottaa ne käyttöönsä ja tätä kautta koulusta tulisi entistä kansainvälisempi oppimisympäristö.

8 Tulokset

8.1 Kyselyn tulokset

Suoritettuun kyselyyn saatiin yhteensä 11 vastausta. Vastaajista yhdeksän oli restonomeja, yksi energia- ja ympäristötekniikan insinööri ja yksi tradenomi (International business). Vastanneista miehiä oli kaksi ja naisia yhdeksän. Yhdeksän opiskelijaa oli ollut lyhyellä liikkuvuusjaksolla Venäjällä, neljä oli käynyt Virossa ja kolme Saksassa. Lisäksi liikkuvuusjaksoja oli suoritettu Latviassa, Ranskassa, Sloveniassa ja Itävallassa. Osa kyselyyn vastanneista oli osallistunut useampaan liikkuvuusjaksoon ja osa oli ollut vain yhdellä.

Liikkuvuusjaksolle lähteminen koettiin helpoksi matkajärjestelyjen, aikataulujen ja muiden opintojen osalta. Osa opiskelijoista oli pystynyt vaikuttamaan matkajärjestelyihin joko itsenäisesti tai yhdessä ryhmän kanssa ja osa matkoista oli valmiiksi järjestettyjä. Viisiportaisella Likertin asenneasteikolla kysyttäessä seitsemän opiskelijaa olivat täysin tyytyväisiä liikkuvuusjaksojen sisältöön. Kaksi opiskelijaa kokivat olleensa jokseenkin tyytyväisiä ja kaksi opiskelijaa ei ollut samaa eikä eri mieltä aiheesta.

Parhaimmiksi oppimiskokemuksista ulkomailla nimettiin kielitaidon ja kulttuurintunteuksen parantuminen, itseluottamuksen ja rohkeuden kasvaminen ja muihin ryhmäläisiin tutustuminen. Myös onnistumisen ilo siitä, että selviytyy vieraalla kielellä eri tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa koettiin positiiviseksi. Parhaiksi kokemuksiksi nimettiin

myös matkustaminen, uusiin ihmisiin tutustuminen ja ryhmätöiden tekeminen ulkomaalaisten opiskelijoiden kanssa. Yksi opiskelijoista oli jättänyt kokonaan vastaamatta koha- taan ja toinen vastasi, että ”ei tule mitään mieleen, jotain varmasti oppinut siitä huoli- matta.”

Kysyttäessä millaisia kontakteja opiskelijat saivat ulkomailta, kuusi vastaajaa koki, ettei- vät he saaneet sosiaalisia kontakteja lyhyellä liikkuvuusjaksolla (taulukko 2). Toisaalta viisi kyselyyn vastanneista koki, että he saivat tuttaviah/ ystäviä. Parhaimmiksi tavoiksi tutustua muihin liikkuvuusjakson aikana nimettiin yhdessä tekeminen ja yhteinen oh- jelma niin vapaa-ajalla kuin opiskelun ohessakin. Opiskelijat painottivat myös oman ak- tiivisuuden merkitystä ja rohkeutta tehdä itse aloite.

Taulukko 2. Opiskelijoiden (n = 11) vastaukset kysymykseen ”millaisia kontakteja sait matkalla”.

Kontakti	Vastausten määrä
Tuttavia/ Ystäviä	5
Opiskelijavaihtopaikka	1
Harjoittelupaikka	2
Työ	1
Muu	0
En mitään näistä	6

Opiskelijat ovat jakaneet eniten lyhyiltä liikkuvuusjaksoilta saatuja matkakokemuksia oman ryhmän kesken. Samaa tutkintoa suorittaville kokemuksia on kertonut seitsemän vastaajaa ja samaa alaa opiskeleville neljä vastaajaa. Muille aloille kokemuksia on jaka- nut vain yksi vastaajista. Kymmenen vastaajan mielestä paras tapa jakaa kokemuksia Ka- relia-amk:ssa olisi kansainvälisyyspäivä kampuksilla (taulukko 3). Kahdeksan vastaajaa kannatti Karelia-amk:n Facebook-sivua, viisi vastaajaa Instagram-tiliä ja viisi blogia. Opiskelijoiden uutiskirje Kyyhky ja verkkotyöalusta Moodle eivät saaneet yhtään kannatusta.

Taulukko 3. Vastaukset kysymykseen ”mikä olisi paras tapa jakaa kokemuksia Karelia-amk:ssa” n = 11.

Jakotapa	Vastausten määrä
Karelia-amk:n Facebook-sivu	8
Karelia-amk:n Instagram-tili	5
Pakki	2
Moodle	0
Kv-päivä kampuksella	10
Blogi	5
Karelia-amk:n sähköposti	1
Opiskelijoiden uutiskirje Kyyhky	0
Muu, mikä?	3

Parhaita tapoja jakaa kokemuksia kysyttäessä muu, mikä -kohtaan nimettiin myös luennoilla aiheen esittelemineen, epäviralliset niin kutsutut kahvipöytäkeskustelut ja kansainvälisistä opiskelumahdollisuuksista kertominen alemman vuosikurssin opiskelijoille.

Opiskelijoiden mielestä lyhyelle liikkuvuusjaksolle kannattaa osallistua, koska matka kasvattaa ihmisenä ja avartaa maailmankuvaa. Kontrasti omaan elämään ja opiskeluun hahmottuu kansainvälisessä ympäristössä. Uudet kokemukset ja kontaktit ulkomaille helpottavat työelämään siirryttäessä. Lyhyelle liikkuvuusjaksolle on helppo lähteä ja siellä pääsee käyttämään vierasta kieltä ja tutustumaan erilaiseen kulttuuriin. Vastaajien mielestä liikkuvuusjakso on mukavaa vaihtelua arkeen ja tuo lisämotivaatiota opiskeluun.

Lyhyen liikkuvuusjakson lisäksi kolme eniten suoritettua kansainvälisyysopintoa kyselyyn vastanneiden kesken olivat englanninkielinen kurssi, kieli- ja kulttuuriopinnot ja vieraskielinen luento/foorumi/seminaari (taulukko 4). Yksi vastaajista oli toiminut kansainvälisenä tuutorina ja yksi ei ollut suorittanut lyhyen liikkuvuusjakson lisäksi muita kansainvälisyysopintoja. Muu, mikä -vastausvaihtoehto toi esille, että vastaaja oli suorittanut aiemmissa opinnoissa pitkän vaihdon.

Taulukko 4. Opiskelijoiden suorittamat muut kansainvälisyysopinnot (n = 11).

Suoritetut kansainvälisyysopinnot	Vastausten määrä
Kieli- ja kulttuuriopintoja	8
Kv-tuutorointi	1
Englanninkielinen kurssi	10
Kansainvälinen projekti	3
Vieraskielinen luento/ foorumi/seminaari	8
Muu, mikä?	1
En ole suorittanut muita kansainvälisyysopintoja	1

Opiskelijat kehittäisivät Karelia-amk:n kansainvälisyysopintoja lisäämällä yhteistyötä kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ja paikallisten opiskelijoiden välillä. Osa vastaajista toivoi enemmän englannin kielellä suoritettavia kursseja, muita kieliopintoja ja lisää partneriyhteistyökouluja. Lisäksi mainittiin, että ensimmäisestä lukuvuodesta alkaen kerrottaisiin selkeästi kaikista Karelia-amk:n kansainvälisyysopinnoista ja mahdollisuuksista. Kolme kyselyyn vastanneista olivat tyytyväisiä nykyiseen tarjontaan eivätkä osanneet sanoa kehittämisideoita.

8.2 Haastattelun tulokset

Ryhmähaastattelussa oli mukana neljä matkailualan opiskelijaa ja kolme opiskelijaa International Business (IB) alalta. Kohdemaita opiskelijoilla olivat olleet Venäjä (Pietari), Saksa (Berliini), Latvia (Riika), Montenegro ja Kroatia, Slovenia ja Yhdysvallat (Florida). Osa haastateltavista oli suoritettuun kyselylomakkeeseen vastanneita ja osa oli pelkästään haastatteluun kutsuttuja. Haastattelun runkona oli kolme teemaa: kotikansainvälisyys, sosiaalinen toiminta ja ammatillinen kasvu.

Taulukossa 5 on haastattelun pohjalta koottu yhteenveto teemoittelun avulla. Näiden teemojen ja kysymysten pohjalta aihealueet rajautuivat helpommin hahmotettavaksi kokonaisuuksiksi. Opiskelijoiden vastausten pohjalta pystyttiin erottelamaan positiiviset ja negatiiviset kokemukset aihealueista.

Taulukko 5. Haastattelun tulokset.

Teemat	Aihealueet teeman sisällä	Positiiviset	Negatiiviset
Kotikansainvälisyys	Kanssakäyminen ulkomaalaisten opiskelijoiden kanssa kotimaassa	+ IB-opiskelijat tunsivat opintojensa sisältävän paljon kontakteja kansainvälisiin opiskelijoihin	- Sirkkala-kampuksella opiskelijat tunsivat vaikeaksi tutustua ulkomaalaisiin opiskelijoihin - Ei yhteistyötä muiden alojen kanssa
	Kansainvälisyysopinnot	+ Opinnot koetaan tukevan vahvasti kansainvälistymistä + Kulttuurintuntemuskurssit todettiin toimiviksi, kun tutustutaan uuteen kulttuuriin	- Vaihtoehtoisia opintoja on vain rajallinen määrä valittavana - Kielikursseille toivotaan lisää kulttuurintuntemusta - Matkailun opiskelijat toivoivat lisää englanninkielistä opetusta tukemaan kansainvälisyysopintoja
	Kansainvälisyystapahtumat	+ Tapahtumat joissa vaihdoissa olleet kertovat omista kokemuksistaan	- Tapahtumien päällekkäisyys opintojen kanssa
Sosiaalinen toiminta	Järjestetyt kohtaamiset ulkomaalaisten kanssa	+ Kohtaamiset voivat olla positiivisia, kun molemmat osapuolet ovat kiinnostuneita keskustelemaan toistensa kanssa + Mahdollisuus tutustua ulkomaalaiseen kouluun + Ulkomaalaisen koulun kv-tapahtumat	- Opiskelijoiden haluttomuus tutustua toisiinsa - Paikallisten opiskelijoiden poissaolo yhteisistä tapahtumista → Ei kanssakäymistä
	Omatoimiset kohtaamiset ulkomaalaisten kanssa	+ Opiskellun kielen käyttö + Tutustuminen erilaisiin kulttuureihin	- Ilman oma-aloitteisuutta kohtaamiset vähäisiä - Kohtaamiset eivät johtaneet pidempään tuttavuuteen
	Ryhmäytyminen	+ Tutustuminen omaan ryhmään + Tutustuminen uusiin ihmisiin + Ystävystyminen ryhmän jäseniin	- Oma-aloitteisuuden tärkeys - Yhteisen ohjelman puute

Ammatillinen kasvu	Matkan suunnittelu	+ Varsinkin matkailualan opiskelijoilla matkan suunnittelun koettiin kasvattavan ammatillisia taitoja	- Muiden tekemä työ pienensi omaa osallistumista suunnitteluun ja valmistautumiseen
	Ulkomaan-kokemus	+ Kokemukset siitä, miten itse käyttäytyy vieraassa kulttuurissa + Kulttuurintuntemus + Oppii samaistumaan ulkomaalaisiin, jotka käyvät Suomessa + Kielitaidon parantuminen + Rohkaistuminen	
	Pitkään vaihtoon hakeutuminen	+ Lyhyt vaihto innosti valitsemaan kohdemaan myös pitkän vaihdon kohteeksi	- Suurin osa lyhyen liikkuvuusjakson suorittaneista ei ole hakeutunut pitkään vaihtoon

International Business-opiskelijoiden mielestä kansainvälisyys näkyy ja kuuluu Wärtsilä-kampuksella. Heidän opetuskielensä on englanti ja ryhmässä on paljon kansainvälisiä opiskelijoita ja vaihto-oppilaita. IB-linjalla pyritään toimimaan kansainvälisissä tiimeissä ja kansainvälisessä hengessä niin, että kursseilla sekoitetaan suomalaisia ja kansainvälisiä opiskelijoita keskenään ja muodostetaan näistä tiimejä. Matkailun opiskelijat totesivat, että matkailualalla olisi elintärkeää tavata kansainvälisiä opiskelijoita, mutta kokivat kuitenkin, ettei näin tapahtunut Sirkkala-kampuksella.

Periaatteessa me ollaan lokeroituna tänne omaan käytävään ja sit on hyvä, jos ees nähään omia luokkalaisia. (Matkailualan opiskelija, haastattelu.)

Sekä matkailualan että IB-alan opiskelijat sanoivat, etteivät tee juurikaan yhteistyötä muiden alojen kanssa. IB-opiskelija totesi, että asia saattaa muuttua ja yhteistyö lisääntyä, kun koulutuslinjoja keskitetään jatkossa kahdelle kampukselle. Matkailualan opiskelijan aiempi kokemus Karelia-amk:n muotoilun koulutuksesta oli opettanut, että jos halutaan luoda vahva yhteishenki ja kansainvälinen ilmapiiri, niin silloin on tehtävä yhteistyötä intensiivisesti eri koulutusalojen kanssa.

Kansainvälisyysopinnoista suosituimpia olivat kieltenopinnot. Kolme opiskelijaa oli toiminut kansainvälisenä tuutorina. Yksi heistä sanoi, että kuuluessaan porukkaan oli monia

mahdollisuuksia olla osa kansainvälistä toimintaa mutta heti lopettamisen jälkeen, hän tunsi itsensä ulkopuoliseksi eikä nykyään enää välttämättä edes tunnista kansainvälisiä vaihto-opiskelijoita käytävillä. Osa opiskelijoista mielsi kieltenopiskelun enemmän kielikursseiksi kuin kulttuurikursseiksi, joissa tutustuttaisiin eri kansalaisuuksiin. Matkailualan opiskelijan mielestä kieltenopiskelua kuitenkin täydentää lyhyt liikkuvuusjakso tai työharjoittelu ulkomailla, jossa kieltä pääsee käyttämään. Englannin kielellä järjestetty vapaavalintainen kurssi, jossa pääsi tutustumaan muihin kulttuureihin, oli matkailualan opiskelijan mielestä hyvä. Matkailualan opiskelijoiden mielestä matkailun koulutusohjelman voisi järjestää kokonaan englannin kielellä. He toivoivat, että kursseilla siirryttäisiin kieliopeista enemmän käytännönläheisempään suuntaan ja kanssakäymiseen.

Koulullakin jos on kansainvälisiä vaihto-oppilaita, niin miksei asiakaspalvelua voisi harjoitella suoraan heidän kanssaan? (Matkailualan opiskelija, haastattelu.)

Hyväksi koettiin, että Karelia-amk:ssa tarjolla on erilaisia kansainvälisyysopintoja. Osalla haastateltavista valinnaiset täyttyivät kuitenkin jo vaihdon aikana tai edellisten opintojen hyväksiluetuista kursseista. Vapaasti valittavien opintojen määrän on huomattu vähentyneen aiemmasta, ja osa opiskelijoista harmitteli, että ennen kurssin sisällä oli lyhyitä vierailuja eri maihin.

Matka oli oiva tilaisuus tutustua muihin kurssilaisiin ja eri kansalaisuuksiin, sillä pienryhmät etsivät yhdessä ne yritykset, johon koko kurssi kävi sitten tutustumassa. (International Business opiskelija, haastattelu.)

Haastateltavien mielestä yhdessä tekeminen eri koulutusalojen kanssa mahdollistaa erilaisten kontaktien ja verkostojen luomisen tulevaisuutta varten. Liikkuvuusjakson aikana pääsee tutustumaan käytännönläheisesti vieraisiin kulttuureihin, sillä pelkän keskustelun luokkatiloissa ei koeta tuovan esille kulttuurien eroavaisuuksia. Vastaajan aiempi kokemus muotoilun ja IB-koulutuksen yhteisestä retkestä Helsinkiin koettiin opettavaiseksi molemmille aloille.

IB:n opiskelijoilla oli aivan toisenlainen näkemys muotoilun maailmasta ja oli hyvä, että muotoilun koulutus avautui heille ja toisinpäin. (Matkailualan opiskelija, haastattelu.)

Kysyttäessä ”kuinka matkakokemuksia voisi jakaa opiskelijoille” tärkeämmäksi kohdaksi nousi se, että matkakokemukset koottaisiin selkeästi yhteen paikkaan ja niin, että ne kaikki olisivat varmasti siellä. Mikäli matkakokemukset ovat sekaisin ja eri paikoissa, niin niiden etsiminen on hankalaa ja turhauttavaa. Kokemuksien jakamisessa tulisi myös huomioida, että ne olivat vapaasti kaikkien luettavissa. Koulutukseen hakeutuva voisi innostua alasta, jos pystyisi lukemaan, että koulun kautta on lähdetty maailmalle ja matkalta on saanut paljon erilaisia kokemuksia. Matkakertomusten hakutoiminta eri maiden ja kohteiden mukaan helpottaisi juuri kyseisestä maasta kiinnostuneiden tiedonjanoa. Kannatusta sai myös lyhyt, rento ja vapaamuotoinen keskustelutilaisuus kokemusten jakamistapana. Keskustelu ulkomailla olleen opiskelijan kanssa oli innostanut ja johtanut jopa hakeutumaan työharjoitteluun kyseiseen maahan.

Tärkeäksi koettiin, että kansainvälistentapahtumien järjestelyissä huomioitaisiin opintojen päällekkäisyydet. Kesken oppituntien järjestettävään tapahtumaan eri kampuksella ei ole mahdollista osallistua, jos samaan aikaan täytyy tehdä opintoja toisella kampuksella. Järjestämällä aamu- tai iltapäiväksi etäopintoja, kaikki opiskelijat saisivat aidosti mahdollisuuden osallistua Karelia-amk:n järjestämiin tapahtumiin. Myös tiedonvälittämisessä koettiin olevan puutteita, eivätkä ”tervetuloa tänään” sähköpostikutsut koettu houkuttelevia tai positiivissävytteisiksi.

Berliinin opintomatkalle osallistuneet opiskelijat kokivat vierailun Wildaun yliopistossa positiiviseksi, koska se antoi mahdollisuuden kanssakäyntiin paikallisten opiskelijoiden kanssa. Toisaalta Pietarin opintomatkalle osallistunut opiskelija koki vierailun paikallisessa yliopistossa negatiiviseksi, koska hän tunsi, että paikalliset opiskelijat eivät halunneet kommunikoida hänen kanssaan. Yhteisen ohjelman puutteen koettiin olevan yksi syy siihen, että matkoilla mennään omana pienryhmänä. Matkojen aikana kuitenkin tutustuttiin paremmin oman ryhmän opiskelijoihin. Varsinkin ne ryhmät, joiden opiskelijat opiskelivat vain yhtä ainetta keskenään huomioivat tämän. Myös ryhmissä, joissa opiskelijat opiskelivat tiiviisti keskenään, todettiin ryhmäytymistä tapahtuvan.

Ryhmän tuki auttoi vastoinkäymisissä ja ongelmat matkan aikana oli helpompi kohdata, kun kokemuksen pystyi jakamaan ystävien kesken. Ryhmässä liikkuminen helpotti vieraaseen maahan tutustumista ja toi turvaa, joskin ennakkovalmistautuminen matkaan ja

tiedon etsiminen kohdemaasta jäi usein vähäiseksi. Opiskelijat kokivat, että tehtävät, joissa käskettiin etsimään tietoa kohdemaasta, saattoivat unohtua helposti.

Vaihtojen aikana koetut kohtaamiset ulkomaalaisten kanssa koettiin positiivisiksi kokemuksiksi varsinkin oppilaitoksen kautta järjestetyissä tilanteissa, kuten esimerkiksi luennoilla. Näistä saattoi muodostua mieleenpainuvimpia kokemuksia matkan aikana.

Mulle jäi varmaan (parhaiten mieleen) kun me keskustelimme niiden opiskelijoiden kanssa EUsta. Paikalla oli joku joka ei ollut EU:sta, mutta Euroopasta. Miten rajottunutta sen matkustaminen on Euroopassa verrattuna siihen miten vapaasti voi ite matkustaa. Niin se on jäänyt mieleen, että pitäis joskus arvostaa sitä miten helppoa on matkustaa. (Berliinissä käynyt IB-opiskelija, haastattelu.)

Ilman ohjattuja tilanteita kohtaamiset paikallisten kanssa saattoivat jäädä hyvin vähäiseksi. Järjestetyt kohtaamiset saattoivat epäonnistua paikallisten opiskelijoiden haluttomuudesta sosiaaliseen toimintaan. Kaikkien haastateltavien mielestä omalla käyttäytymisellään on paljon vaikutusta siihen, miten paljon kanssakäymistä paikallisen väestön kanssa tulee. Jotkin opiskelijat tutustuivat oman hotellinsa asiakkaisiin ja samalla kansallisiin ja kulttuureihin, jotka eivät olleet matkan kohteena.

Paikalliseen väestöön tutustumisen lisäksi koettiin hyväksi kokemuksiksi paikalliseen kulttuuriin varsinkin ruokakulttuuriin tutustuminen. Berliinin matkoilla opiskelijat osallistuivat kansainväliseen iltapäivään, jossa paikallisen oppilaitoksen opiskelijat esittelivät oman maansa ruoka- ja juomakulttuuria. IB-opiskelijan Riian matkan aikana järjestettiin tutustumisilta, jossa tarjoiltiin eri kulttuureiden ruokia. Tutustuminen paikalliseen oppilaitokseen oli mieleenpainuva kokemus, koska tavallisilla matkaajilla ei ole mahdollisuutta siihen. Matkan aikana ennakkoluulot maita kohtaan, varsinkin niitä, joissa on vieraampi kulttuuri, katosivat. Venäjältä kotoisin oleva IB-opiskelija huomio myös, että vaikka hän oli asunut Suomessa useamman vuoden, opintomatkan aikana stereotyyppiset olettamukset suomalaisista katosivat.

I would also say for example during this trip. It was the first trip I travelled with mainly with Finns. And all the stereotypes I learned from the books and heard from other people. They were destroyed completely. (IB-alan opiskelija, haastattelu.)

Liikkuvuusjaksot saivat osaa opiskelijoista harkitsemaan kohdemaata pitkään vaihtoon. Kaksi Saksassa olleista IB-alan opiskelijoista olivat valinneet Saksan myös pitkän vaihdon kohdemaaksi. Molemmat tulivat vakuuttuneeksi lyhyen vaihdon seurauksena tahdosta lähteä Saksaan. Yksi matkailualan opiskelija päätyi tekemään syventävän harjoittelunsa Pietarissa oman lyhyen vaihtonsa innoittamana.

Ammatillisten taitojen todettiin parantuneen varsinkin matkailualan opiskelijoiden kesken. He suunnittelivat ja toteuttivat itse kolmantena opintovuotena järjestettävän opintomatkan ja samalla harjoittelivat tulevaisuuden työelämää varten. Matkailualan opiskelijat painottivat myös kulttuurintuntemuksen lisääntyneen matkojen aikana. Yhdysvalloissa käynyt opiskelija kertoi huomioineensa kulttuurin erilaisuuden ja eroavaisuudet Suomeen verrattaessa.

No kyllähän tuolla jenkeissä kävi kapitalismin syntysijoille. Huomaa sen eron miten oikeasti hoidetaan markkinointia verrattuna Suomeen, miten oikeasti myydään sitä tavaraa ja miten kaikki on siellä tuotteistettua. Niin on siinä semmoista mitä suomalaiset voisi oppia, vaikka se onkin ihan turhaa roinaa mitä siellä myydään. (Matkailualan opiskelija, haastattelu.)

IB-opiskelijoiden ammatillisten taitojen kehittyminen todentui pääasiassa kielen kehityksen kautta, erityisesti Saksan liikkuvuusjaksoilla. Matkan todettiin myös auttaneen opiskelijan mahdollisuuksia tutustua itseensä kansainvälisissä tilanteissa. Matkailualan opiskelija taas totesi Venäjällä järjestetyn liikkuvuusjakson antavan mahdollisuuden asettua turistin asemaan ja kokea millaista on olla ympäristössä, josta ymmärtää vain vähän.

Kun olet oikeasti se typerä suomalainen etkä ymmärrä. Ja sitten ne paikalliset nauraa sinulle. Niin siellä on niin monia hauskoja hetkiä. Ne ovat kyllä hyviä. (Matkailualan opiskelija, haastattelu.)

Opiskelijat toivat esille omatoimisuuden tärkeyden matkan aikana sekä tarpeen apurahalle lyhyiden vaihtojen kohdalla. Kaksi opiskelijaa totesi, että olisi jättänyt liikkuvuusjakson väliin, jos ei olisi saanut apurahaa Karelia-amk:lta matkaa varten. Toinen opiskelija totesi matkan olevan liian kallis ilman apurahaa ja toinen totesi, että olisi luultavasti käyttänyt rahansa mieluummin omatoimiseen matkaan.

9 Pohdinta

9.1 Opiskelijat kohderyhmänä

Opiskelijoiden, varsinkin jo valmistuneiden, innostaminen osallistua oppilaitosta koskeviin kyselyihin ja haastatteluihin on vaikeaa. Enemmän osallistujia voitaisiin saada suorittamalla kysely pian liikkuvuusjakson jälkeen läsnäoloa vaativan oppitunnin aikana. Näin vastaaminen ei jäisi opiskelijan omalle ajalle eikä oman mielenkiinnon varaan. Karelia-amk:ssa yli kolmen kuukauden liikkuvuusjaksoihin kuuluu pakollisena ennen matkaa suoritettava virtuaalinen valmennus ja jakson jälkeen annettava palauteraportti. Myös lyhyiltä liikkuvuusjaksoilta voitaisiin kerätä palautetta säännöllisesti ja organisoidusti. Opiskelijoiden tulee kuitenkin tuntea, että selvitys on tärkeä, heidän mielipiteillään on vaikutusta ja kerättyä palautetta oikeasti hyödynnetään ja otetaan käyttöön.

Pyydettyä yhteystietoja lyhyillä liikkuvuusjaksoilla olleista tuli ilmi, että Karelia-amk ei kerää systemaattisesti tietoa tai palautetta näistä matkoista. Arkistoista saatiin skannattuja osallistujalistoja eri liikkuvuusjaksoille, joista osa oli tehty mustekynällä, täynnä sotkuja ja kysymysmerkkejä. Jatkotutkimuksia ja arkistointia varten olisi loogisinta Karelia-amk:n ottaa käyttöön sähköinen rekisteri- ja arkistointipohja.

Ehdotelma sähköisestä rekisteristä ja arkistointipohjasta liikkuvuusjaksojen tietoja ja palautetta varten on jatkuvasti voimassa oleva pohja, johon vain Karelia-amk:n henkilökunnalla olisi pääsy. He voisivat täyttää lomakkeen opiskelijoilla, kerätä valmiin linkin kautta palautetta ja korjata tietoja sähköisesti ajan tasalle. Arkistointimahdollisuuden lisäksi sovelluksessa tulisi olla valmis palautteen keräämisosio ja pohja.

Liikkuvuusjakson vastaava opettaja huolehtisi palautteen keräämisestä muutaman viikon kuluessa matkan jälkeen, jolloin kokemus on vielä tuoreena muistissa. Näin jokaisesta Karelia-amk:n liikkuvuusjaksosta saisi tuoretta palautetta, joka olisi myös helposti arkistoista löydettävissä ja hyödynnettävissä. Esimerkkinä tästä on jo Typala-ohjelman käyttö valmistujaisjuhlaan osallistujien ilmoittautumisena sekä lukuvuosipalautteen (OPALAn) keräämisenä. Sähköisessä muodossa olevaa tietoa on nopeampi ja helpompi käsitellä ja ekologisempi säilyttää kuin paperiversioita.

Liitteessä 4 on ehdotus palautteenkeräämislomakkeesta. Kyselyssä painotetaan kysymyksiä, jotka arvioivat opiskelijan ammatillista kasvua liikkuvuusjakson aikana ja sen jälkeen. Osa kysymyksistä oli suoritettu kyselyssä ja haastattelussa olleita. Näiden kysymysten vastaukset toivat hyvin esille opiskelijan ammatillista kasvua ja osaamista ja ne mahdollistavat opiskelijan itsereflektion. Avoimet kysymykset johdattelevat opiskelijaa miettimään annettua teemaa ja antavat opiskelijalle mahdollisuuden kertoa kokemuksistaan omin sanoin. Kotikansainvälisyysopintoja voisi tutkia erillisenä aiheena, jolloin niiden kehittämiseen ja tukemiseen voitaisiin panostaa syvemmin.

9.2 Opiskelijan ammatillinen kasvu

Ammatillinen kasvu on elämänmittainen prosessi, johon kuuluu niin oppilaitoksissa saatu formaaliopetus, non-formaali oppiminen koulutuksen ulkopuolella kuin arkielämässä tapahtuva informaali oppiminenkin. Liikkuvuusjaksoilla tapahtuva non-formaali oppiminen tukee opiskelijan kansainvälisessä ympäristössä tarvittavia kompetensseja. Lyhyiden liikkuvuusjaksojen aikana tapahtunut ammatillisen osaamisen kehitys kuten itseluottamuksen kasvaminen, kieli- ja kulttuurintuntemuksen lisääntyminen ja muiden opiskelijoiden kanssa sosialisoituminen ovat taitoja, joita tarvitaan myös työelämässä. Selvitykseen osallistuneet opiskelijat kokivat, että heidän vuorovaikutustaitonsa kehittyivät ryhmäytymisen muodossa ja motivationaaliset asenteet, kuten itseluottamus kasvoi rohkeutena selvitä erilaisissa tilanteissa ulkomailla.

Kyselyn ja haastattelun vastausten perusteella selvitykseen osallistuneista opiskelijoista suurimmalle osalle lyhyt liikkuvuusjakso on ollut positiivinen kokemus. Vieraassa kulttuurissa ja ympäristössä toimiessaan opiskelija saa mahdollisuuden oppia niin itsestään kuin muista ihmisistä. Tavoitellessaan kohti asiantuntijatasoa opiskelijan tulee kyetä yhdistämään itsereflektio ja suoritus. Tiedostamalla ja arvioimalla omaa toimintaansa ja käsittelemällä sekä soveltamalla ja siirtämällä osaamisensa uusille spesifisille alueille, opiskelija laajentaa omaa ymmärrystään. Osa selvityksen opiskelijoista päätyi hakeutumaan pitkään vaihtoon lyhyen vaihdon innoittamana ja näin syventämään omaa osaamistaan. Kotikansainvälisyysopintoihin, kuten esimerkiksi kansainvälisiin projekteihin ja hankkeisiin, osallistuminen on myös mahdollinen keino syventää opiskelijan kansainvälistä osaamista.

Opiskelijan ammatti-identiteetin vahvistamiseksi tulisi opiskelijaa kannustaa tunnistamaan ja arvioimaan omaa osaamistaan ennen liikkuvuusjaksoa, liikkuvuusjakson aikana ja sen jälkeen. Kysyttäessä opiskelijoiden parhaita oppimiskokemuksia ulkomailla, kaksi vastaajaa ei osannut nimetä yhtään kokemusta. Tämä saattaa kertoa siitä, että liikkuvuusjakson oppimistavoitteita ei ole käyty läpi tai opiskelija ei ole pohtinut omia ammatillisia ja metakognitiivisia taitojaan. Näiden asioiden huomioiminen liikkuvuusjaksolle valmistautuessa vahvistaisi opiskelijan ammatillista kasvua.

Käymällä oppitunnilla läpi yhdessä liikkuvuusjaksolle osallistuvien opiskelijoiden kanssa liikkuvuusjakson kompetenssit ja osaamistavoitteet, saataisiin opiskelija pohtimaan omaa osaamistaan ennen matkaa. Liikkuvuusjaksoon kuuluvat tehtävät, tutustumiskäyntikohdet ja järjestetyt tapaamiset tulisivat olla mahdollisimman paljon opiskelijan ammattialaa tukevia. Liikkuvuusjakson jälkeen annettava palaute palauttaisi opiskelijan miettimään omia kokemuksiaan ja auttaisi hahmottamaan oman ammatillisen kasvun kehitystä.

9.3 Tiedonvälitys liikkuvuusjaksoista

Liikkuvuusjaksoilta saatuja kokemuksia tulisi kerätä, käsitellä ja jakaa opiskelijoiden kesken organisoiduimmin. Kyselyssä Karelia-amk:n opiskelijoille tarkoitettu uutiskirje Kyyhky ja verkkotyöalusta Moodle eivät saaneet yhtään ääntä kysyttäessä parasta tapaa jakaa kokemuksia. Nykyinen käytäntö, jossa osa tiedoista löytyy Moodlesta ja osa Pakista, koetaan haastateltavien opiskelijoiden mukaan hankalaksi, epävarmaksi ja aikaa vieväksi.

Murto-osa opiskelijoiden vaihtotarinoista, blogeista ja raporteista on listattuna Pakin kansainvälisyys-osioon (Karelia-ammattikorkeakoulu 2016d). Osa näistäkin tarinoista on koottu liikkuvuusjaksoihin kuuluvista pakollisista raportoinneista. Työtä ei ole siis suoraan tehty jaettavaksi opiskelijalta opiskelijalle, eikä näin ollen ole välttämättä houkutteleva eikä vaihtoon innostava. Liikkuvuusjaksoihin osallistuvien opiskelijoiden joukosta voisi suoraan kysyä vapaaehtoisia tekemään varsinaisia innostus- ja markkinointitarinoita kokemuksistaan ulkomailla. Näitä tarinoita Karelia-amk voisi hyödyntää omissa markkinointimateriaaleissaan ja esittelytilaisuuksissaan.

Karelia-amk:n Facebook-sivu, Instagram-tili ja blogi saivat kannatusta kokemusten jakamistapana. Sosiaalisessa mediassa tapahtuva tiedonjako olisi reaaliaikaista ja helppoa tuottaa, seurata ja jakaa. Ongelmana tässä on, että kuinka opiskelijat saisi houkuteltua seuraamaan näitä koulun tarjoamia sivuja, jotta tieto tavoittaisi mahdollisimman monen.

Tässä mielessä opiskelijoilla jo käytössä olevat alustat olisi helpoin päivittää houkuttelevampaa tiedonkulkua varten. Opiskelijoiden sähköpostiin kerran kuussa lähetettävässä uutiskirje Kyyhkyssä voisi olla lyhyt, tiivis ja ytimekäs tietopaketti samana kuukautena liikkuvuusjaksolle lähtevistä. Esimerkkinä lause: ”Hei, olen Maija ja lähdän kahdeksi kuukaudeksi Tansaniaan. Seuraa blogiani osoitteessa X”. Näin jokainen opiskelija alasta riippumatta saisi tietoa Tansanian liikkuvuusjaksomahdollisuudesta ja voisi seurata oman mielenkiinnon mukaan Maijan seikkailuja.

Eniten kannatusta opiskelijoiden keskuudessa sai kansainvälisyyspäivä kampuksilla kokemusten jakamistapana. Useimmiten kansainvälisyyspäivässä tai tapahtumassa opiskelijat saavat kertoa omista kokemuksistaan, esitellä erilaisia ruokakulttuureita, kuunnella vierailuvia luennoitsijoita ja mahdollisuuden tavata ulkomaalaisia opiskelijoita. Opiskelijat kaipaavat siis sähköisen tiedon lisäksi tapahtumia ja tapaamisia, jossa keskustella kasvotusten liikkuvuusjaksojen kokemuksista. Vapaamuotoisesti järjestetty keskustelutilaisuus kiinnostaa, motivoi ja innostaa opiskelijoita hakeutumaan liikkuvuusjaksoille ja tuo kaivattua kansainvälisyyttä Karelia-amk:n käytäville.

9.4 Kotikansainvälisyys

Karelia-amk:n kotikansainvälisyysopinnoista keskusteltaessa haastattelun aikana, opiskelijoiden vastauksissa oli eniten hajontaa. Opiskelijat pitivät hyvänä, että tarjolla on erilaisia vaihtoehtoja mutta osalle vapaasti valittavat ja täydentävät opinnot täyttyivät jo muista opinnoista. Suosituimpia kansainvälisyysopintoja olivat kieliopinnot. Osa kuitenkin mielsi, että kieltenopinnot painottuvat kielen opiskeluun eivätkä niinkään kulttuurintuntemukseen.

Haastattelussa painotettiin, että suunnitellensa ja järjestäessään tapahtumia Karelia-amk:n tulisi huomioida opiskelijoiden tasavertainen mahdollisuus osallistua tapahtumiin.

Tapahtumaan ei ole mahdollista osallistua, mikäli samaan aikaan järjestetään läsnäolon vaativaa opetusta toisaalla. Esimerkiksi Sirkkala-kampuksella opiskelleet matkailualan opiskelijat kokivat jääneensä eristykseen, koska suurin osa tapahtumista järjestettiin muualla.

Lukujärjestysten suunnitteluun ja toteutukseen tarvitaan joustoa niin opettajien kuin opiskelijoidenkin puolelta, jotta lyhyen aikavälin nopeisiin muutoksiin pystyttäisiin vastaamaan entistä paremmin. Aikataulujen yhteensovittaminen ulkopuolisten tahojen, työelämän edustajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa on vaikeaa, jos mahdollinen tapahtuma tai tilaisuus täytyy sovittaa jo ennalta määrättyyn aikatauluun. Kurssin opetus- ja toteutussuunnitelmassa voisi olla määriteltynä muutama liikkuva oppitunti, jotka kuuluvat kurssin suorittamiseen mutta niiden ajankohta on kurssilaisten kanssa sovittavissa. Näin opiskelijat oppisivat työelämässäänkin vaadittavaa joustavuutta ja vastuunkantoa yhdessä sovittua asiaa kohtaan. Näin Karelia-amk:ssa pystyttäisiin järjestämään useammin tapahtumia, johon kaikki opiskelijat pystyisivät osallistumaan.

Tämän opintonäytetyön aikana Karelia-amk luopui Sirkkala-kampuksesta elokuussa 2016. Tämän vuoksi matkailualan koulutus siirtyi Wärtsilä-kampukselle, musiikin koulutus Tikkarinteelle ja muotoilun koulutus Tiedepuistolle. Muutos tuonee monia muutoksia, joista positiivisempänä voisi nähdä kyvyn järjestää helpommin Karelia-amk:n opiskelijoille eri alojen ylittäviä yhteisiä tapahtumia ja kursseja.

Matkailualan siirtyminen Wärtsilä-kampukselle liiketalouden, tekniikan ja luonnonvaran alan opiskelijoiden joukkoon voisi monipuolistaa matkailualan opiskelumahdollisuuksia. Yhteiset opinnot, kurssit ja tapahtumat Wärtsilä-kampuksella opiskelevien vaihto-opiskelijoiden ja kansainvälisten IB-opiskelijoiden kanssa voisivat tuoda kaivattua kansainvälisyyttä matkailualan opiskeluun. Myös muilla aloilla voitaisiin tehdä enemmän eri aloille sopivia kursseja, joissa olisi mahdollista tehdä ryhmitöitä eri alaa opiskelevien kanssa.

9.5 Integroidut liikkuvuusjaksot

Eurooppalainen MOWIN-hanke on tutkinut ja tarkentanut vuosina 2011–2013 ilmiötä ”mobility windows” eli integroituja liikkuvuusjaksoja. Se on korkeakouluopiskelijan kansainväliselle liikkuvuudelle varattu ajanjakso, joka on integroitu osaksi opetussuunnitelmaa- ja ohjelmaa. Nämä liikkuvuusjaksot ovat eksplisiittinen osa opetusohjelmaa- ja suunnitelmaa, ja opintojen hyväksiluvun käytännöt ovat etukäteen määriteltyjä ja avoimia. (Ferencz, Hauschildt & Garam 2013, 12.)

Integroitujen liikkuvuusjakson hyötyjä ovat yhteistyön syventyminen partnerikorkeakoulujen kanssa, koulutusohjelman laadun parantuminen ja korkeakoulun ja koulutusohjelmien yleinen kansainvälisyyden lisääntyminen. Integroitu jakso tarjoaa lisäarvoa koulutusohjelmalle, parantaa opiskelumahdollisuuksia ja tarjoaa vaihtoehtoisia näkökulmia ja mahdollisuuksia ammatilliseen kasvuun. (Ferencz ym. 2013, 49–50.)

Lisäämällä integroituja liikkuvuusjaksoja osaksi opetussuunnitelmia, Karelia-amk tukisi opetuksen ja oppilaitoksen kansainvälistymistä ja vahvistaisi kansainvälistä verkostoitumista laajemmin. MOWIN-hankkeen selvityksessä kuitenkin todetaan, että integroitujen jaksojen rakentaminen on työlästä eikä jakson kautta liiku välttämättä suuria joukkoja opiskelijoita. (CIMO 2016d.) Toisaalta Euroopan Unionin koulutusneuvosto on asettanut tavoitteeksi, että vuoteen 2020 mennessä korkeakoulututkinnon suorittaneista vähintään 20 %:lla opintoihin sisältyy opiskelu- tai työharjoittelujakso ulkomailla. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014a.)

9.6 Kehitysmahdollisuudet

Ammattikorkeakoulut ovat joutuneet uudelleen organisoimaan hallintojaan, rahoitusmallejaan ja toimintojaan vuoden 2015 alusta voimaan tulleen uuden ammattikorkeakoululain mukaisesti (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2014b). Jos tulevat muutokset supistavat liikkuvuusjaksojen apurahoja, opiskelijoiden omavastuuosuus kasvaa. Seurauksena osalle opiskelijoista mahdollisuudet lähteä liikkuvuusjaksolle heikentyvät. Haastattelussa opiskelijat painottivat apurahan tärkeyttä liikkuvuusjaksolle osallistuessaan. Apuraha

edesauttaa opiskelijan mahdollisuutta osallistua liikkuvuusjaksolle ja tuo tätä kautta kansainvälistä kokemusta opiskelijalle. Osa haastatteluun osallistuneista opiskelijoista ei olisi lähtenyt liikkuvuusjaksolle kokonaan omakustanteisesti.

Näin ollen jatkossa mahdollisuus suorittaa kansainvälisyysopintoja kansainvälisessä ryhmässä lienee entistä käytetympi muoto saada kansainvälistä kokemusta Karelia-amk:ssa. Kansainvälisyysopintojen kehittäminen, koulutuksen kansainvälistyminen, yhteistyön lisääminen eri alojen välillä ja kansainvälisten tapahtumien järjestäminen ovat keinoja, joilla lisätä kotikansainvälisyyttä Karelia-amk:ssa.

Opinnäytetyön jatkokehitysmahdollisuudet liittyvät kotikansainvälisyysopintojen tukemiseen ja kehittämiseen. Korkeakoulujen rahoituksen vähentyessä opiskelijoiden mahdollisuudet lähteä liikkuvuusjaksoille vähentyvät, jolloin kotikansainvälisyysopinnot ja kansainväliset tapahtumat ovat yhä tärkeämmässä asemassa kansainvälisen osaamisen kehittämisessä. Mielenkiintoista olisi tutkia Karelia-amk:n opetuksen keskittämisen vaikutusta kahdelle kampukselle. Selvityksessä voisi tuoda esiin, onko yhteistyö alojen välillä lisääntynyt, kun fyysinen etäisyys on pienentynyt.

Mikäli jatkossa opiskelijoilta kerättäisiin systemaattisemmin ja sähköisessä muodossa olevaa tietoa lyhyistä liikkuvuusjaksoista, olisi aiheen tutkiminen helpompaa. Tässä työssä keskityttiin lyhyistä liikkuvuusjaksoista opintomatkoihin, intensiivikursseihin ja lyhyisiin vaihtoihin. Tulevaisuudessa aihetta voisi laajentaa koskemaan kansainvälisiä harjoitteluja, projekteja ja opinnäytetöitä, jotta saataisiin laajempi kuva kansainvälisyydestä osana opintoja Karelia-amk:ssa.

9.7 Luotettavuus

Tämä opinnäytetyö sitouduttiin tekemään Karelia-amk:n opinnäytetyön ohjeiden ja periaatteiden mukaisesti. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2014) hyvää tieteellistä käytäntöä koskevaa ohjeistoa noudatettiin. Käytännön mukaisesti työssä on noudatettu rehellisyyttä, yleistä tarkkuutta ja huolellisuutta koko projektin ajan.

Työssä käytettiin ajan tasalla olevia lähteitä, tarkistettiin niiden luotettavuus ja viitattiin käytettyihin julkaisuihin asianmukaisella tavalla. Tarvittava tutkimuslupa opiskelijoiden yhteystietojen käyttöä varten hankittiin. Saatuja aineistoja käsiteltiin ja säilytettiin luottamuksellisesti ja henkilöiden tietosuojan huomioiden. Mahdollisimman suureen vastausprosenttiin pyrittiin, jotta kyselyä voitaisiin pitää luotettavana ja todenperäisenä. Tutkimuksen tuloksia julkaistaessa toteutettiin tieteellisen tiedon luonteeseen kuuluvaa avoimuutta ja vastuullista tiedeviestintää. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2014.)

Heikon vastausprosentin takia kyselyn vastauksia ei voida pitää täysin luotettavana eikä yleistää koskemaan kaikkia Karelia-amk:n opiskelijoita. Suoritetun kyselyn ja haastattelun vastaukset kuitenkin tukivat toisiaan. Vastaukset olivat myös samankaltaisia Kuvajan (2015) suorittamassa selvityksessä Karelia-amk:n matkailualan opiskelijoista, jossa todettiin, että opiskelijoiden ammatilliset taidot olivat jonkin verran kehittyneet harjoittelun aikana ja kokemuksia tulisi jakaa opiskelijoiden kesken organisoidummin.

Ei voida tietää kuinka moni lopulta sai sähköpostiviestimme, koska osa yhteystiedoista oli vanhoja ja saattaneet jo poistua käytöstä. Sähköpostia lähetettäessä ei myöskään käytetty lukukuittaus mahdollisuutta. Saatekirjeessä olisi voitu kertoa lukukuittauksesta ja pyytää lukijaa kuittaamaan luettuaan viestin, jotta olisi saatu edes osviittaa viestin tavoitettavuudesta.

Kyselyn vähäinen vastausten määrä ja vielä vähäisempi innostus osallistua haastatteluun pakotti etsimään haastateltavia muita kautta. Haastatteluun pyydettiin kahden ilmoittautuneen henkilön lisäksi opinnäytetyöntekijöille ennalta tuttuja henkilöitä, joiden tiedettiin osallistuneen lyhyeen liikkuvuusjaksoon. Useamman haastattelun toteuttaminen olisi ollut mahdollista, mutta todennäköisesti olisi jouduttu turvautumaan pelkästään matkailualan opiskelijoihin, joka ei olisi ollut tarkoituksenmukaista tutkimuksen kannalta.

Lähteet

- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Riika: InPrint.
- Auvinen, P., Dal Maso, R., Kallberg, K., Putkuri, P. & Suomalainen, K. 2005. Opetussuunnitelma ammattikorkeakouluissa. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja B: Selosteita ja opetusmateriaalia, 9. Joensuu: Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu.
- CIMO. 2016a. Ohjelmat. <http://www.cimo.fi/ohjelmat>. 22.11.2016.
- CIMO. 2016b. Opiskelu ja harjoittelu ulkomailla. http://www.cimo.fi/ohjelmat/erasmus-plus/korkeakoulutukselle/avaintoimi_1_liikkuvuus/opiskelu_ja_harjoittelu_ulkomailla. 22.11.2016.
- CIMO. 2016c. Intensiivikurssit. http://www.cimo.fi/ohjelmat/first/first_verkostot/intensiivikurssit. 26.11.2016.
- CIMO. 2016d. Mapping mobility windows in European higher education (MOWIN). http://www.cimo.fi/palvelut/tutkimus-_ja_selvitystoiminta/valmistuneet_selvityshankkeet/mowin. 28.11.2016.
- Demos Helsinki. 2013. Piilotettu osaaminen. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMOn julkaisuja. http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/28224_Piilotettu_osaaminen_raportti_valmis_paivitetty092013.pdf. 18.1.2016.
- Elinkeinoelämän keskusliitto. 2010. Oivallus. 2. väliraportti. <http://ek.fi/wp-content/uploads/Oivallus-2-valiraportti.pdf>. 28.10.2015.
- Elinkeinoelämän keskusliitto. 2014. EK:n henkilöstö ja koulutustiedustelu. Kielitaito on kilpailuetu. <http://ek.fi/wp-content/uploads/Henko-2014.pdf>. 28.10.2015.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus.
- Eteläpelto, A. & Vähäsantanen, K. 2006. Ammatillinen identiteetti persoonallisena ja sosiaalisena konstruktiona. Teoksessa Eteläpelto, A. & Onnismaa, J. (toim.) Ammatillisuus ja ammatillinen kasvu. Vantaa: Hansaprint Oy, 26–49.
- Europass. 2016. Europass-asiakirjat. http://www.europass.fi/tietoa_europassista. 5.12.2016.
- Ferencz, I. Hauschildt, K. & Garam, I. 2013. Mobility Windows. From Concept to Practise. Bonn: Lemmens Medien GmbH.
- Garam, I. 2015. Kansainvälinen liikkuvuus yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa 2014. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMOn julkaisuja 8/2015. http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/-embeds/cimowwwstructure/32368_Tietoa_ja_tilastoja-raportti_2_2014.-pdf. 20.1.2016.
- Garam, I. 2016. Integroidut liikkuvuusjaksot osana opintoja – käsitteestä käytäntöön Tuloksia MOWIN-hankkeesta. CIMO. http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/31977_MOWIN_Integroidut_liikkuvuusjaksot_osana_opintoja.pdf. 4.2.2016.
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Porvoo: Bookwell.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S. Remes, P. Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy

- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2010. Opetussuunnitelma 2010-. https://soleops.karelia.fi/opsliitteet/LUOVA/Matkailun_OPS_teksti_2011_nuoret_www_versionio.htm. 5.11.2015.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2013. Strategia 2013–2017. Karelia-ammattikorkeakoulun julkaisuja B:5. Joensuu: Karelia-ammattikorkeakoulu.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2015a. Kansainvälistymispalvelut. <http://www.karelia.fi/fi/tutustu-kareliaan/kansainvalisyys/kansainvalistymispalvelut>. 13.1.2016.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2015b. Koulutustarjonta. <http://www.karelia.fi/fi/opo-linkki/koulutustarjonta>. 22.10.2015.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2015c. Infoa Kareliasta. <http://www.karelia.fi/fi/opo-linkki/infoa-kareliasta>. 22.10.2015.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2015d. Kansainvälinen Karelia. <http://www.karelia.fi/fi/tutustu-kareliaan/kansainvalisyys>. 22.12.2015.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2016a. Kampukset. <http://www.karelia.fi/fi/tutustu-kareliaan/kampukset>. 6.6.2016.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2016b SoleOPS. Opintojaksonkuvaus. https://soleops.karelia.fi/opsnet/disp/fi/ops_OpetTapTeks/tab/tab/sea?opet-tap_id=187232707&stack=push. 4.12.2016
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2016c. SoleOPS. Opetussuunnitelma. https://soleops.karelia.fi/opsnet/disp/fi/ops_KoulOhjOps/tab/tab/clr?ryhma_id=180288588&kouluhj_id=179971650. 8.11.2016.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2016d. Opiskelijoiden vaihtotarinoita. <https://student.karelia.fi/fi/kansainvalisyys/Sivut/vaihtotarinoita.aspx>. 9.11.2016.
- Kuvaja, K. 2015. Matkailun opiskelijoiden ammatillisen kasvun kokemuksia kansainvälisestä harjoittelusta. Karelia-ammattikorkeakoulu. Matkailun koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2015053011405>. 15.1.2016.
- Koppinen, M-L. & Pollari, J. 1993. Yhteistoiminnallinen oppiminen. Tie tuloksiin. Juva: WSOY.
- Martin, A. & Mäntylä, M. 2012. CIMOn rahoittamien intensiivikurssien vaikuttavuus suomalaisissa korkeakouluissa. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMOn julkaisuja 2012. http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/24530_Intensiivikurssien_vaikuttavuusselvitys_web.pdf. 19.1.2016.
- Nokelainen, P. 2010. Mistä on ammatilliset huippuosaajat tehty? Ammatikasvatuksen aikakauskirja 12 (2), 4-12. OKKA-säätiö.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2012. Koulutus ja tutkimus vuosina 2011–2016. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:1. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2014a. Opiskelijatutkimus 2014. Korkeakouluopiskelijoiden toimeentulo ja opiskelu. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2014:10. Helsinki: Kulttuuri- ja opetusministeriö.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2014b. Uusi ammattikorkeakoululaki voimaan 1.1.2015. <http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2014/11/amk.html>. 5.10.2016.
- Ruohotie, P. 2006. Metakognitiiviset taidot ja ammatillinen kasvu asiantuntija koulutuksessa. Teoksessa Eteläpelto, A. & Onnismaa, J. (toim.) Ammatillisuus ja ammatillinen kasvu. Vantaa: Hansaprint Oy, 106–112.
- Ruohotie, P. & Honka, J. 2003. Ammatillinen huippuosaaminen. Kompetenssitutkimuksen avaama näkökulma huippuosaamiseen, sen kehittämiseen ja johtamiseen. Hämeen ammattikorkeakoulu: Hämeenlinna.

- Ropo, E. & Gustafsson, A-M. 2006. Elämäkerrallinen näkökulma ammatilliseen ja persoonalliseen identiteettiin. Teoksessa Eteläpelto, A. & Onnismaa, J. (toim.) Ammatillisuus ja ammatillinen kasvu. Vantaa: Hansaprint Oy, 50–76.
- Tissari, U. 2013. Intensiivikurssit. Kokemuksia ja hyviä käytäntöjä. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMOn julkaisu 2013. http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/-28230_Intensiivikurssit_kokemuksia_ja_hyvia_kaytantoja.pdf. 20.1.2016.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2014. Hyvä tieteellinen käytäntö. <http://www.tenk.fi/fi/htk-ohje/hyva-tieteellinen-kaytanto>. 11.10.2016.
- Valli, R. 2015. Paperinen kyselylomake. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikku-noita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus 2015, 84–108.
- Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

Kyselyn saatekirje

Otsikko: Auta parantamaan Karelia-amk:n kansainvälistymistä

Hei,

Olemme Katja Läätin ja Riikka Perttunen matkailun kolmannen vuoden opiskelijoita. Teemme opinnäytetyön aiheesta miten lyhyet liikkuvuusjaksot eli vaihdot, intensiivikurssit ja opintomatkat vaikuttavat opiskelijoiden kansainvälistymiseen. Tavoitteenamme on selvittää, miten liikkuvuusjaksoja voitaisiin paremmin hyödyntää opiskelijoiden ammatillisen kasvun ja kansainvälistymisen suhteen Karelia-amk:ssa.

Kyselyn avulla yritämme selvittää, mitä konkreettisia vaikutuksia lyhyillä liikkuvuusjaksoilla on opiskelijoihin ja miten heidän kansainvälisiä kokemuksia hyödynnetään. Jos olet kiinnostunut osallistumaan haastatteluun samasta aiheesta, voit jättää sähköpostiosoitteesi kyselyn viimeiseen tekstikenttään. Kyselyyn vastanneiden ja haastatteluun osallistujien kesken arvomme elokuvalippuja Savon Kinoihin.

Linkki kyselyyn: <http://typala.ncp.fi:80/typala/p.do?id=yAmnfD9huj>

Kiitos vielä, että autat meitä opinnäytetyössämme eteenpäin!

Olemme saaneet tutkimusluvan kyselylle, ja yhteystietosi Karelia-ammattikorkeakoulun kansainvälistymispalveluiden kautta.

Ystävällisin terveisin,

Katja Läätin & Riikka Perttunen
Karelia-ammattikorkeakoulu, Matkailun koulutusohjelma
LUTNS13

Kyselylomake**Tulosta**

Hei,

Hyvä Karelia-amk:n opiskelija, joka olet ollut lyhyellä liikkuvuusjaksolla (intensiivikurssi, alle 3kk vaihto, opintomatka) ulkomailla vuosina 2013-2015.

Keräämme tietoa ja mielipiteitä, kuinka kansainvälisyysopinnot sujuvat opiskelijoiden mielestä. Voit jättää yhteystietosi kyselyn loppuun, mikäli haluat osallistua myös haastatteluun samaisesta aiheesta.

Kiitos jo tässä vaiheessa, että autat meitä opinnäytetyössämme eteenpäin sekä samalla parannat Karelia-amk:n kansainvälisyysopintoja!

1. Jätä tähän sähköpostiosoitteesi, jos haluat osallistua elokuvalipun arvontaan.

2. Sukupuoli?

3. Opiskelemasi tutkinto?

Valitse

4. Liikkuvuusjakso johon olet osallistunut? Voit valita useamman vaihtoehdon

- Intensiivikurssi
 Opintomatka
 Lyhyt vaihto (alle 3kk)
 Muu, mikä?

5. Kohdema(t)?

6. Oleskelun kesto päivinä?

7. Millaisia kontakteja sait matkalla? Voit valita useamman vaihtoehdon

- Tuttavia/ystäviä
 Opiskelijavaihtopaikka
 Harjoittelupaikka
 Työpaikka
 Muu
 En mitään edellä mainituista

8. Mikä on mielestäsi paras tapa tutustua muihin ihmisiin liikkuvuusjaksolla?

9. Mitkä ovat parhaat oppimiskokemuksesi ulkomailla?

10. Millä tavoin olet hyödyntänyt oppimaasi?

11. Oletko jakanut kokemuksia matkastasi muille opiskelijoille?

Voit valita useamman vaihtoehdon

- Omalle ryhmälle
- Samaa tutkintoa suorittaville
- Oman alan opiskelijoille
- Muiden alojen opiskelijoille
- En ole jakanut kokemuksia Karelia-amk:ssa

12. Mikä olisi paras tapa jakaa kokemuksia Karelia-amk:ssa?

Voit valita useamman vaihtoehdon

- Karelia-amk:n Facebook-sivu
- Karelia-amk:n Instagram-tili
- Pakki
- Opiskelijoiden uutiskirje Kyyhky
- Moodle
- KV-päivä kampuksilla
- Blogi
- Karelia-amk:n sähköposti
- Muu, mikä?

13. Miksi mielestäsi kannattaa osallistua lyhyeen liikkuvuusjaksoon?

14. Liikkuvuusjakson järjestelyt

	Täysin erimielistä	Jokseenkin erimielistä	Ei samaa eikä erimielistä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Lähteminen oli helppoa (matkajärjestelyt, aikataulut, muut opinnot)	☐	☐	☐	☐	☐
Pystyit vaikuttamaan matkajärjestelyihin	☐	☐	☐	☐	☐
Olit tyytyväinen liikkuvuusjakson sisältöön	☐	☐	☐	☐	☐
Olit tyytyväinen opintojen määrään liikkuvuusjaksolla	☐	☐	☐	☐	☐
Mikäli olit intensiivikurssilla, vastasiko matka ennako-odotuksiasi kurssin sisällön osalta?	☐	☐	☐	☐	☐

15. Mitä mieltä olit matkajärjestelyistä?

16. Mitä muita kansainvälisyysopintoja olet suorittanut? Voit valita useamman vaihtoehdon

- Kieli- ja kulttuuriopintoja
- KV-tuutorointi
- Englanninkielinen kurssi
- Kansainvälinen projekti
- Vieraskielinen luento/foorumi/seminaari
- Muu, mikä?
- En ole suorittanut muita kansainvälisyysopintoja

17. Mitä mieltä olet Karelia-amk:n kansainvälisyysopinnoista? Kuinka kehittäisit kv-opintoja?

18. Onko sinulle tarjottu mahdollisuutta osallistua Karelia-amk:ssa kansainvälisiin tapahtumiin tai projekteihin? Mihin?

19. Oletko suorittanut pitkän vaihdon Karelia-amk aikanasasi?

- Kyllä
 En
 En vielä, mutta aion suorittaa

20. Miksi osallistuit tai jätit osallistumatta pitkään (yli 3kk) opiskelijavaihtoon?

21. Jätä tähän yhteystietosi (nimi ja sähköpostiosoite), kun haluat osallistua myös **haastatteluun**. Otamme haastatteluun suostuneisiin yhteyttä ja sovitaan sitten yhdessä haastattelun ajankohta huhtikuulle. HUOM. Haastatteluun osallistuneiden kesken arvomme leffalipun Savon Kinoihin ;)

It's done. Kiitos sinulle, kun osallistuit kyselyymme ja toivottavasti näemme vielä osan teistä haastattelun merkeissä !

Haastattelurunko**Lyhyt liikkuvuusjakso alle 3-kk (opintomatka, intensiivikurssi, lyhyt vaihto) EI työharjoittelu**

Esittely: kuka olet, missä ja kuinka kauan olit? (Vuosikurssi jolloin aloitti)

Kotikansainvälisyys (opiskelu Karelia-amk:ssa)

Miten kansainvälisyys näkyy ja kuuluu Karelia-amk:ssa? (vaihtarit, luennot, kurssit, sähköpostit, esitteet)

Mitä KV-opintoja olet suorittanut?

Mitä mieltä olet KV-opinnoista? / Kaipaako jotain lisää?

Kuinka yhteistyö toimii Karelia-amk:ssa eri alojen välillä?

Kuinka matkakokemuksia voisi jakaa opiskelijoille?

(Pakki, blogi, kv-päivä, luento)

KV-opinnot (täydentäviä ja vapaasti valittavia)

Kieliopintoja: saksa, venäjä, ranska, espanja

International Studies esim. Social Trends, Culinary Cultures

Venäjän intensiivikurssit/Russia Intensive Programme

KV-tuutorointi

Sosiaalinen toiminta (Mieti omaa matkaasi)

Tutustuitko muihin opiskelijoihin paremmin matkan aikana?

Saitko mahdollisuuden tutustua ulkomaalaisiin matkalla? (oliko järjestetty/ohjattu tilaisuus?)

Kiinnostuitko kohdemaan kulttuurista? (kieli, kulttuuri, musiikki)

Oletko kiinnostunut vieraista kulttuureista? (kieli, ruoka, musiikki)

Ammatillinen kasvu

Kuinka paljon otit selvää kohdemaasta ennen matkaa? (kulttuurista, tavoista, turvallisuudesta)

Mikä on mieleenpainuvuin kokemuksesi ulkomailla?

Koetko, että matkasta oli hyötyä ammattitaitosi kannalta?

Tuntuuko, että pystyt matkan jälkeen työskentelemään ulkomaalaisten kanssa?

Mitä opit matkalla?

Ehdotelma palautekyselystä liittyen tietojen keräämiseen lyhyistä liikkuvuusjaksoista.

1. Vuosikurssitunnukseksi?
2. Vaihtoon liittyvän kurssin nimi ja koodi.
3. Kohdema?
4. Liikkuvuusjakson kesto päivinä?
5. Millaisia kontakteja sait vaihdon aikana? Voit valita useamman vaihtoehdon.
 - Ystäviä/tuttavia
 - Yli kolmen kuukauden vaihtopaikka
 - Harjoittelupaikka
 - Työpaikka
 - Muu, mikä?
6. Miten osallistuit liikkuvuusjakson suunnitteluun ja toteutukseen?
7. Mitä ammatillisen osaamisen kannalta hyödyllisiä taitoja opit liikkuvuusjakson aikana?
8. Millä tavoin koet, että voit hyödyntää liikkuvuusjakson aikana oppimiasi asioita?
9. Kannustiko liikkuvuusjaksosi hakeutumaan muihin kansainvälisyysopintoihin? Mihin?
10. Miten kehittäisit liikkuvuusjaksoa?
11. Oletko saanut tietoa muista liikkuvuusjaksoista, miten?